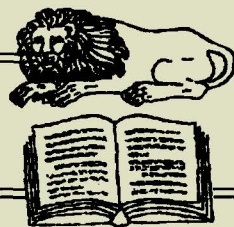
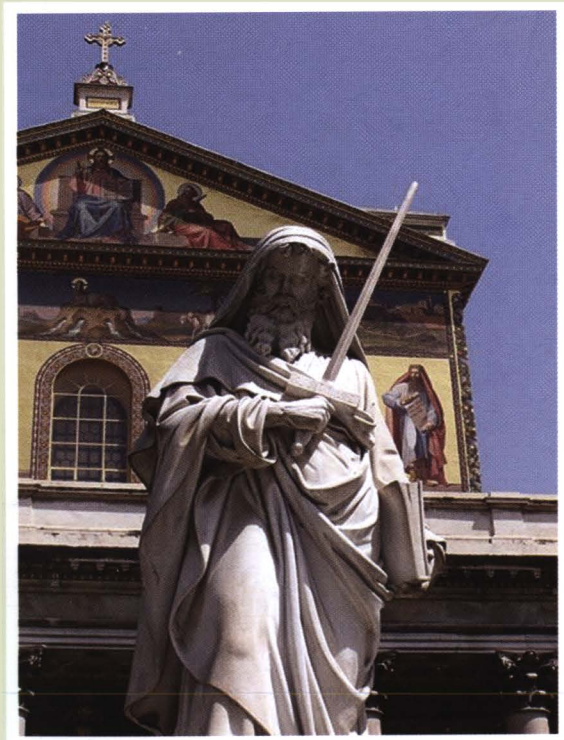

Jeromos füzetek

Szent Pál éve 2008-2009

76. szám

Aratás

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Budapest, 2009

Szent Péter és Szent Pál (T.B.)	1
Szent Pál, a Nemzetek Apostola (Tarjányi Béla)	4
Az egyház éltető Lelke (+ Kerekes Károly O.Cist.)	13
Kerekes Atya (Vágvölgyi Éva)	22
Kerekes János Károly O.Cist. élete (Tarjányi Béla)	27
Kerekes Károly búcsúztatása	34
<i>Élő Ige Bibliaiskola, 66. óra (Vágvölgyi Éva)</i>	37
A Szent Pál-év mérlege	47
Biblikus folyóiratok szemléje (Székely István)	50
Innen-Onnan (Sz.I.)	54
Olvasóink kérdezik (Kocsis Imre)	59
Társulatunk életéből	62
Könyvajánlatunk	borító

J e r o m o s f ü z e t e k
az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig ☎ 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

**A szerkesztőbizottság tagjai: Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva**

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

Szent Péter és Szent Pál apostolok

A hagyomány szerint kétezer esztendővel ezelőtt született Szent Pál, a Nemzetek Apostola. Így az elmúlt év Péter Pál ünnepén Szentatyánk meghirdette az emlékező ünnepi esztendőt, a Szent Pál évet. Ez az év, emlékezés zárul most le 2009. június 29-én, ismét Péter Pál apostolok ünnepén. Az év folyamán sok szó esett az egész világban a keresztények körében Pál apostorról, aki végtelenül sokat tett és fáradozott Krisztus ügyéért, és akinek a tanítása mind a mai napig írásban is kezünkben van.

Amikor azonban Pál apostol nagyságát és érdemeit kiemeljük, soha nem feledkezünk meg az ő nagy társáról, Péter apostorról, ahogyan a vértanú-halálban is a közös a sorsuk, együtt vannak, együtt gondolunk rájuk. Pál apostol és Péter "két oszlopa az igazságnak" – énekeljük mi magyarok egyik szép énekünkben –, és valóban így van. De ez a két nagy alapozó, ez a két nagy apostol annyira más volt és annyira kiegészítette egymást, ahogyan ez az emberek világában egészen természetes. Pál apostolt jellemezte a találékonyság, a tudás, az éles eszeség, a kezdeményezőkézség, az új dolgok iránti nyitottság, a fáradhatatlan küzdelem és kitartás. Péter apostol ezzel szemben inkább az értékek megőrzésére ügyelt. Péter apostol nehezen mozdult, de amikor mozdult, annak súlya volt. Így volt ez már az első napon, a feltámadás napján is, amikor az ő jelenléte az üres sírnál indítja el az íg hirdetést a keresztények körében, a hit és a remény túlsordulását. Ő az, aki vonakodva ugyan, de elsőként keresztelt pogányokat. Isteni sugallatra volt szükség ehhez, látomásban elhangzó felszólítás kellett számára, hogy ezt megtegye. Nehezen mozdult, a szilárdságot, a hagyományt képviselte.

Ők ketten együtt tökéletesen kiegészítették egymást, és óriási érdeme van mindkettőjüknek. Nagyon nehéz lenne felsorolni mindezt, egyet-egyét szeretnék azonban kiemelni ezek közül. Valószínű, hogy elsősorban Péter apostolnak köszönhetjük azt, hogy megmaradt az egyház emlékezetében, sőt írásban is az evangéliumok anyaga, azaz Jézus tanítása szó szerint leírva, és az ő tetteinek, csodáinak elbeszélése. Egy ősi feljegyzés szerint az első evangéliumot, Márk evangéliumát a szerzője, Márk Rómában, Péter apostol prédikációi alapján állította össze.¹ Ez minden bizonnyal így lehetett, hiszen ha megfigyeljük Pál apostol írásait, ő szinte soha nem említ olyan dolgokat, amiket Jézus tett, nem mond el egyetlen történetet, nem idézi példabeszédeit. Péter apostol elsősorban arra figyelt, hogy emlékezzünk, hogy őrizzük, hogy tartsuk meg mindazt emlékezetünkben, tudatunkban és életünkben, amit Jézus mondott, tett és tanított. Tehát elsősorban neki köszönhetjük azt, hogy tudjuk, hogy Jézussal mi történt, mit tanított és mit tett értünk.

Pál apostol viszont felkészült, nagyon okos, nagyon nyitott ember volt. Nem Jézust szavait idézte, hanem az új élet lényegére figyelt. Rugalmas volt abban a tekintetben is, hogy hogyan kell ezek után bánnunk az Ószövetséggel. Nem volt könnyű dolog ez, hiszen Péter, aki a hagyományok őrzője volt, természetesen azt gondolta, hogy mindazoknak, akik megtérnek és Jézust követik, még ha azelőtt pogányok voltak is, be kell tartaniuk a mózesi tisztaügyi törvényeket, körül kell metélnedniük: minden, ahogyan eddig éltünk, érvényben marad. És ekkor Pál volt az, aki írástudó létére rugalmasabban gondolkodott: meglátta azt, hogy a mózesi rituális törvényeknek nincs többé semmi szerepe, jelentősége a krisztusi élet szempontjából.

Péter, aki isteni ösztönzésre elsőként keresztelt pogányokat, nem indult azonnal, lelkesen a pogányok közé, Pál apostol viszont igen. Neki köszönhetjük azt, hogy a pogányság körében

¹ "Mialatt Péter Róma városában az Isten Igéjét hirdette és a Lélek segítségével az evangéliumot magyarázta, sokan a jelenlévők közül kérték Márkot, aki már régóta követője volt Péternek és emlékezett szavaira, hogy írja meg a (Péter által) prédikáltakat. Miután megcsinálta, átadta azoknak, akik kérték tőle." Euszebiosz, ET 4,14,6.

sorra születtek a keresztyény közösségek, és mindez azért, mert ő nem követelte meg azt, ami idejétmúlt, ami már nem lényeges Krisztus megváltása után.

Kettejüket a sziklához és a vízhez hasonlíthatnánk. A víz folyik, amerre tud, a szikla pedig meghatározza a folyás irányát, a víz útját. A Duna évezredek óta egy helyben folyik, mert a Dunakanyar hegyei, sziklái nem engedik másfelé kanyarodni. A Tisza viszont évezredek óta bejárja az egész Alföldet, kanyarog, keresi, változtatja az útját. Így a kezdeményezni kész Pál apostolt a vízhez, az élető vízhez, hasonlíthatjuk, Pétert pedig a szilárd, megtartó sziklához, amint ezt maga Jézus mondta annak idején.

Mindkettőjükre nagy-nagy szükség volt az egyházban, és mindkettejüknek sok hálaival tartozunk elsősorban azért, hogy életüket adták ezért az ügyért. Bár egészen különböző egyéniségek voltak, mégis egész életükben ezt az ügyet szolgálták egész szívükkel-lelkükkel, és ezeket a nagy kincseket, amelyekben részesültek, továbbadták a világnak. Hogy ismerjük Jézus történetét, tanítását, tetteit, áldozatát, az elsősorban Péter érdeme, és hogy eljutott hozzánk mindennek a híre, mi is keresztyények lehetünk és Jézus útján járhatunk, az pedig nagyrészt Pál apostol érdeme. A Szent Pál év utolsó napján szívből hálát adunk Istennek ezért a nagy ajándékáért, a Gondviselés intézkedéséért, hogy megismerhettük az igazságot, és ennek szellemében élhetünk. *(T.B.)*

Tarjányi Béla

Szent Pál, a Nemzetek Apostola²

Csődálatos dolog, hogy most, Szent Pál apostol születésének 2000. évfordulóján az egész világ keresztényei, a Katolikus Egyház mindenütt a világban visszaemlékeznek az ő munkásságára, tevékenységére, nagyságára. Ki is volt Pál apostol? Hogyan érdekelhet minket egy 2000 évvel ezelőtti ember élete, sorsa, tevékenysége? Hogyan lehetséges az, hogy mi itt, és milliók szerte a világban egy 2000 évvel ezelőtti emberről beszélgetünk, amikor annyi minden más dolgot is tehetnénk. Hisz olyan sok okos ember igyekszik bennünket irányítani, 30-40 tv-csatornán áradnak felénk a 'bölcösségek', s ezek irányítanak is sokakat, az emberek nagyobb részét. Az emberek többsége várja és elfogadja és akarja azt, hogy gondolataikat formálják, irányítsák.

És az emberek tömegei kiket követnek a világban? Ha felidézzük a történelmet, a közeli és távoli múltat, azt látjuk, hogy a világi történelemben, a történetírás, az általános felfogás szerint a nagy emberek az olyanok voltak, mint például Nagy Sándor, Júliusz Cézár vagy Napóleon. Emberek százai, milliói engedelmeskedtek nekik. Egy részük lelkesen, mások pedig kényszerből. De kik is voltak ezek a nagy emberek? Nagy Sándor tízezerrel gyilkoltatta le a meghódított országokban az embereket, a hódítások, csaták során személyesen is az élen járt, és saját kezével is öldökölte, gyilkolta az embereket. Julius Cézár, a Római Birodalom hatalmas uralkodója császár korában azzal szórakozott, hogy fiatal haverjaival kimentek Róma utcáira, és este vagy éjszaka a kivilágítatlan sikátorokban minden arra járó agyba-főbe vertek. Napóleon elhajszolta hadseregét Oroszországba, ahol aztán tízezerrel fagytak meg az elegáns francia férfiak. De folytathatnánk a sort: hogy hogyan engedelmeskedett a nagy német nemzet egy Hitlernek, Sztálint pedig szinte Istenként tisztel-

² Előadás Szent Pál évében. Nagykanizsa, 2009. május. 5. Szerkesztett változat.

ték, imádták. Amikor meghalt, még azok is szívből megsiratták, akiknek a szüleit meggyilkoltatta.

Az emberek többsége tehát egyrészt azt akarja, hogy vezessék őket, másrészt pedig hajlandók mindent megtenni, mindenkit követni. Ezt tapasztaljuk ma is, saját hazánk siralmas helyzetében.

De ebben a világban megjelent egykor valaki, aki azt mondta: Én nem uralkodni akarok, hanem szeretni. Én nem kapni akarok, hanem adni. Aki ki mert állni az emberek elé azzal, hogy ha valaki pofon üt téged, tartsd oda neki a másik arcodat is. Szeresd az ellenségedet. Egyetlen más, okos ember ezzel elő nem állt, mert kinevették volna... De Jézus ezzel állt az emberek elé, mindannyiunk elé. Döbbenetes merészség azt feltételezni rólunk, hogy képesek vagyunk szeretni az ellenségeinket, hogy meg tudunk bocsátani! Szerencsére voltak, akik hittek neki. Voltak apostolok, voltak tanítványok, férfiak, nők. Közük volt Saul is, a későbbi Pál apostol.

Ki volt ez a Saul-Pál? Nagyon elszánt ember volt, elkötelezett Isten ügyéért. Azért üldözte a keresztényeket, mert nagyon fontos volt neki a hit, az egyistenhit tisztasága. Ezek a Názáreti-követők ne vezessék félre a világot, ne tegyék tönkre az igaz vallást. Ment tehát, és nemcsak az országban, hanem külföldön is, összefogni ezeket veszedelmes embereket, ment elítélni őket, megkorbácsolni, megkövezni. Mindebben meg kell látnunk az Isten ügyéért való mélységes elkötelezettséget. S amikor találkozik Jézussal, ugyanilyen elszánt-sággal és elkötelezettséggel kezdi hirdetni Krisztust, a megismert igazságot. Az Apostolok cselekedetei csodálatos tanúja annak, hogy hogyan megy Pál, járja az országokat, a különböző népeket, és hirdeti a megismert igazságot. Mindenütt vannak, akik hisznek, de bőven akadnak ellenfelek is, zsidók, pogányok egyaránt. Ezek szinte mindenütt fölszítják a haragot ellene, újra és újra megvesszőzik őt, megkövezik, elüldözik, helytartók elé cipelik. S ő mégis megy, soha fel nem adja, mindig továbbmegy, és egy másik városban folytatja tanúságtételét.

Saul-Pál, ez az egykor élt csodálatos férfi is ember volt. Jézusra nézve talán azt gondolhatjuk, hogy neki könnyű volt, hiszen ő Isten Fia volt – bár a Getszemáni kertben és a keresztben egészen másként áll előttünk. De nézzük ezt a Saul-Pált, ezt a tehetséges tarzusi fiatal-

embert. Lehetne belőle jó kereskedő, sikeres kézműves, sőt lehetne belőle híres, tisztelt tanítója a zsidóságnak, hiszen igen jó képesítést szerzett, és igen ügyes, lehengerlő a vitákban. Ehelyett megy a pogányok közé, nélkülözve, úttalan utakon, hagyja magát összeverni, bebörtönözni, megkövezni, s amikor feléled, kibújik a kövek alól, összeszedi magát, megy tovább, és folytatja egy másik városban.

Ilyen emberek miatt vannak ma ismereteink Jézus Krisztusról. Azért tudunk róla egyáltalán bármit, mert annak idején voltak ilyen emberek, akik egy olyan mestert, egy olyan eszmét lelkesen és elkötelezettséggel tudtak képviselni, aki azt hirdette: Szeresd ellenségedet, ha elveszik a köntösödöt, add oda a másik darab ruhádat is, tégy jót azzal, aki bánt, imádkozz üldözőidért. Jézus ezt hirdette. De nem csak hirdette, hanem meg is tette, hiszen tudjuk, hogy a kereszten függve (!) imádkozott gyilkosaiért, gondoskodott édesanyjáról és tanítványáról, megbocsátott az egyik bűnös latornak.

Pál apostol őt követte, ezt hirdette – és az ő nyomában mi is ezzel állunk a világ elé. A nagy emberek, akár filozófusok, akár politikusok, akár hadvezérek, mindannyian azt mondják, hogy a mi javunkat akarják, és közben a saját zsebükre dolgoznak. Ma is ezt látjuk: minden reklám azt hirdeti, hogy milyen jó lesz nekünk, milyen szépek leszünk, ha ezt vagy azt megveszük, megcsináljuk stb. És a végén ki jár jól? Az, akitől ezeket a dolgokat megvesszük, akiknek a tanácsait követjük. Mindenki azt mondja, hogy neked lesz jobb, ha rám hallgatsz. Akár a hadvezér, akár a reklám, akár a sok-sok hatalmasság a világban: mind azt mondják, hogy neked akarok jót – és közben telik a zsebük, növekszik a hatalmuk, rabbá, kiszolgáltatottá tesznek bennünket. És Jézus mit tesz? Nem azt mondja, hogy neked akarok jót, hanem azt, hogy szeretlek. Szeretlek akkor is, ha bántasz, akkor is, ha nem érdeled meg. Ilyen Mestert hirdetnek és követnek az apostolok, ezen az úton jár Pál is, aki ugyanúgy megbocsát és elvisel mindent, mint Jézus.

Minden ember választhat – mi, keresztények is. Választhatunk, hogy megyünk-e a nagyvilág után, vagy vállaljuk ezt a krisztusi örökséget. Nem szabad azt hinnünk, hogy Pál apostolnak csak a külvilág okozott szenvedést. Számára a legnagyobb fájdalom az volt, amikor maguk a keresztények szeretetlenek voltak (ld. 1 Kor 11,17-

34). Azt mondták ugyan, hogy Krisztust követik, de nem valósult meg közöttük az az igazi szeretet, amiért tulajdonképpen összejöttek. Minden héten összejöttek egy este egy családnál – hisz nem volt még saját templomuk. Százával, ezrével, tízezzrel vannak már, akik hisznek Krisztusban, de templomaik, közösségi termeik nincsenek még, ezért családoknál jönnek össze. Az imádság, az ünneplés, az emlékezés után, annak keretében közösen esznek is. Mivel az összegyűlt tíz-húsz-ötven ember nem eheti a háziak ételét hétről-hétre, mindenki hoz magával valamit. Akinek jól megy, az finomságot hoz, maga elé teszi és jóízűen megeszi, aki pedig szűkösen él, az hozza a száraz kenyeret, és azt rágcsálja. Pál apostol azt látja, hogy a kedves hívek egyelőre idáig jutottak. Hirdetik és ünneplik a krisztusi szeretetet, de közben szeretetlenek egymással. Ez az, ami igazán fáj az apostolnak. Természetesen harcolt, küzdött, győzködött velük, igyekezett jobb belátásra téríteni őket: Nézzétek, amikor a szeretet Istenét ünnepeletek, akkor hogy alázhatjátok, szégyeníthetitek meg egymást?

De nem ez volt az egyetlen fájdalma: a közösség tagjai összevesznek. Pál az igazi apostol, Péter az igazi apostol. Felüti fejét közöttük a széthúzás, az önzés. Pál soraiból világosan látható, hogy ez a veszekedés, amikor Korintusban a hívek egymásnak estek és pártokra szakadtak, rendkívüli módon fáj az apostolnak. Először levelet írt nekik, és már küldte is tanítványát a félezer kilométeres útra. Olvasd föl és csinálj rendet köztük! De nem sikerült. Akkor ő maga futott oda, életét veszélyeztetve, száz kilométereket utazva. És hogyan fogadták a kedves hívek? Szembeszálltak vele, sőt, egy hangadó egyszerűen kiutasította az apostolt a közösségből.

Mit tehet ezek után? Megszégyenülten, gyötrő fájdalommal a szívében hazamegy, és újabb levelet ír nekik, amint maga írja "szívének nagy aggodalmából, sűrű könnyhullatás közepette" (2 Kor 2,4). Pál apostolnak nem az fáj, hogy őt megalázták, hanem az, hogy még mindig itt tartanak, hogy még mindig veszekszenek egymással. Könyörög nekik és magyarázza, hogy ha Krisztushoz tartozunk, akkor szeretetben, összhangban, szeretetben, egységben kell élni és létezni.

Egy protestáns lelkipásztortól hallottam nemrégiben: Jó nektek, katolikusoknak: a ti egyházatokban sokféle szerzetesközösség van,

sokféle lelkiség, karizmatikusok, a legkülönbözőbb mozgalmak, és ezek mind olyan szépen beleilleszkednek az egyházatokba. És nálunk? Ha valakinek van egy szép elgondolása, fogja magát, és alapít egy új egyházat. Sokszor jó maga az elgondolás, de aki csatlakozik, elszakad a többiektől. Igen, ez volt fontos Pálnak, és ez a fontos Egyházunkban mindmáig. A mi közösségeinkben, családjainkban, egyházközségben, lelkiségi mozgalmainkban, baráti körökben nem kell, hogy mind egyformák legyünk, de ne legyen szembenállás, ne legyen szembefordulás. Egymás értékeinek tiszteletben tartása mellett az összetartozás fontosabb, mint a különbség.

Pál számára egy másik fájó tapasztalat volt az is, hogy a hívek körében még Isten karizmatikus adományai feszültségeket okoztak (vö. 1 Kor 14,1-25). A közösségben nagyon buzgó emberek is voltak, akik hangosan, elragadtatottan imádkoztak, dicsérték Istent, oly módon, hogy azt már érteni sem lehetett: szinte kiáltoztak. Ezt úgy hívták, hogy nyelveken szólás. Mások tudtak gyógyítani imádsággal, mások pedig jövendöltek. Ezt látva mit mond Pál apostol? Ez mind nagyon szép, de ha tele vagy is Szentlélekkel, és tele vagy isteni ajándékokkal, ha az nem a másik ember hasznára, épülésére szolgál, akkor jobb, ha hallgatsz. Még az isteni ajándékokat is ebből a szemszögből nézte Pál apostol. Minden, amit kaptunk Istentől, annak valóban a másik ember javáért kell szolgálnia!

A Gondviselés felmérhetetlen ajándéka, hogy voltak ilyen emberek, mint Pál apostol és társai, akik egész életükben mindent elviseltek, és a végén életüket is áldozták ezért az eszméért, ezért a gondolatért, ezért az ember által meg nem található útért, az önzetlen, a megbocsátó felebaráti szeretet útjáért. Ezért ismertük meg mi is ezt az utat, Krisztus útját, s ezért próbálunk mi is nap mint nap, hétről hétre, szeretetben élni egymással, családtagjainkkal, barátainkkal, ismerőseinkkel. Elviselni, megbocsátani, a rosszat nem visszafizetni, a másik javára cselekedni. Isten csodálatos ajándéka az, hogy akkor régen, az első időkben voltak ilyen emberek.

De nem szabad azt gondolnunk, hogy ma már nincsenek köztünk ilyen emberek. Talán szabad-e ma élő, vagy a közelmúltban köztünk élt embereket említeni: Teréz anya élete ugyanilyen volt, és mindannyiunk ismer sok ma élő elkötelezett tanúságtévőt, lelkipásztort,

szerzetest, orvost, keresztény szülőt, fiatalot, akik a mai világban is Krisztus útján járnak, ennek az útnak a csodálatos voltáról tesznek életükkel és szavukkal tanúságot. A világ megy a pénz után, megy az olaj után, megy a reklám után, de mi itt vagyunk, és egy csodálatos kincset hordozunk szívünkben, egy csodálatos ismeretet, amit a Teremtő tárt fel előttünk Jézus Krisztus által. És tudjuk, hogy ez az igazi, az Életre vezető út.

Meggyőződésem, hogy az emberi gyöngeségek ellenére nagyon sokan képesek így élni. És az, hogy sokan tudnak ezen az úton járni, azt mutatja, hogy az ember felül tudja múlni önmagát. Jézus ilyen utat mutatott, Pál apostol ilyen úton járt, és Isten minket is erre az útra hív. Isten maga biztosít bennünket, hogy képesek vagyunk rá, képesek vagyunk felülmúlni önmagunkat, az ő segítségével túl tudunk lépni önmagunkon, önzésünkön, saját érdekeinken, és tudjuk a másik embert szeretni, szolgálni, fölemelni. Óriási megtiszteltetés az számunkra, hogy Isten erre hív és bátorít bennünket, nagy-nagy bizalom Isten részéről. Jézus ezzel a bizalommal jött közénk. Nem ígért gyönyöröket, mint az Ószövetségben ("akkor majd jól megy a sorod..."), nekünk nem ígéri ezt. Ehelyett azt mondja: több leszel önmagadnál, olyan leszel, amilyennek látni szeretnélek, amilyen az én tervem veled. Ezt hozta Jézus, s ezt hirdette Pál. Ezért adunk hálát Istennek ebben az esztendőben, hogy adatott nekünk Pál. A Gondviselés küldte a világba, és azóta is küld olyan embereket, akik ezt az örökséget nemcsak hirdetik, hogy tudjunk róla, hanem meg is valósítják életükkel, és így magát ezt az életet is továbbadják.

Jézusnak, és az ő nyomán az apostoloknak nem csupán az volt a célja, hogy tiszteljük és szolgáljuk Istent, parancsainak engedelmeskedjünk. Igazából Jézus keresztségének a pillanata annyira kifejező. Ott áll a Jordánnál egy ember, közösséget vállal velünk, bűnösökkel, aztán megannyílik az ég, s az égből rászáll Szentlélek. Ebben a pillanatban helyreáll az Isten és az ember, az emberiség kapcsolata. Jézus beállt a bűnösök sorába, Isten pedig Lelkét Jézusra küldve egészen közénk jön, szerető közösséget teremt az emberek között, és ezáltal a közösség által magához kapcsolja ezt a közösséget.

Mindig szem előtt kell tartanunk, hogy Isten előtt soha nem állunk egyedül, hanem mindig az emberi kapcsolatainkkal együtt. Ha

Isten egy anyára néz, akkor az az első kérdése, hogy az illető hogyan viszonyul a férjéhez, hogyan a gyermekeihez. Ha egy papra néz, akkor elsősorban nem az érdeklő, hogy mennyit imádkozik a pap, és hogy pontosan mondja-e az imaórákat. Isten számára fontosabb az, hogy az illető mennyire tördök a híveivel. S a példákat folytathatnánk. Isten előtt nem vagyunk többé egyedül, hanem mindig a többiekkel együtt, az emberi kapcsolatainkkal együtt. Isten nem egyenként akart velünk nagyon jó kapcsolatba lépni, hanem azt akarta, hogy mi emberek egy csodálatos, szerető közösséggé váljunk.

Az emberiség történelme nem más, mint a népek, emberi csoportok egymás elleni hadakozások sorozata. Az ősemberek csoportjai, az egyes törzsek, a vándorló népek mind egymás ellen küzdöttek, egymást irtották, rabságba vetették. A nagy hódítók, hadvezérek, uralkodók, diktátorok mindig egymás ellen fordították a népeket. Mindig az volt a cél, hogy egymás fölé kerekedjünk. Az állatok világában is ugyanez történik, csak mi emberek ügyesebbek vagyunk, kifinomultabbak. Tudunk készíteni atombombát, elő tudunk idézni inflációt.

Isten azonban tudja, hogy nemcsak egymás ellen küzdeni, egymás fölé kerekedni tudunk, hanem az önzetlen szeretetre is képesek vagyunk. Tudja, hogy igazi, szerető közösséget is tudunk alkotni. Ezt tanulta Pál Jézustól, és ezt igyekezett megvalósítani például az említett alkalmak kapcsán. Természetes, hogy nem sikerült ezt megvalósítani máról holnapra. Ezért Pálnak szüntelen küzdenie, győzködnie kellett, és saját magának is példát kellett mutatnia. A 2. Korintusi levélben visszaemlékezik arra a fájdalmas esetre, ami ott történt, a pártoskodásra, az ő kiutasítására. Akkor ő azt követelte a korintusiaktól, hogy a hangadót, "a sértőt" büntessék meg, azaz zárják ki a közösségből, ne engedjék, hogy közük jöjjön, ne is álljanak vele szóba. A korintusi hívek ezt az apostol kérésére meg is tették. De később, a 2. Korintusi levélben Pál már azt kéri a hivektől, hogy mostmár bocsássanak meg az illetőnek: "Bocsátsatok meg neki, és vigasztaljátok meg, hogy a nagyon mély bánat valamiképpen el ne eméssze őt" (2 Kor 2,7). Neki mindig, mindenki fontos, mint egykor Jézusnak. Az is, aki ellene fordult, aki mélységesen megbántotta őt, és súlyosan vétett a közösség ellen.

Igen, Jézus szerető közösséget akart létrehozni, megvalósítani az emberek között, és az apostolok eltökélt megvalósítói voltak ennek. Pál olyan csodálatos szavakkal ír erről: "Amint a test egy, bár sok tagja van, a testnek minden tagja, bár sok, mégis egy test, úgy Krisztus is. Mi ugyanis mindnyájan egy lélekben egy testté keresztkeltekünk, akár zsidók, akár görögök, akár szolgák, akár szabadok, és mindnyájunkat egy lélek itatott át. Mert a test sem egy tag, hanem sok, ha azt mondaná a láb, nem vagyok kéz, nem vagyok a test része, vajon akkor nem lenne a test része? És ha azt mondaná a fül, nem vagyok szem, nem vagyok a test része, vajon akkor nem lenne a test része? Ha az egész test csupa szem volna, hol lenne a hallás? Ha az egész test hallás volna, hol lenne a szaglás? ..." (1 Kor 12,12-17)

Nem arról van szó, hogy egyformák legyünk, hanem hogy egységet alkossunk. Az emberi testben sem csak lábak, vagy kezek vagy csupa szemek vannak, hanem sokféle testrész, de ezek mindegyike egymást szolgálja, és nagyon is összetartozik, nagyon is fontos egymásnak. Nagyon szép és találó kép ez, amit Pál apostol alkalmaz annak kifejezésére, hogy Jézus mit is szeretett volna, mit is akart megvalósítani.

Nem tudunk eléggé hálát adni Istennek, hogy annak idején, az első században született és működött egy ilyen nagy apostol, mint Pál. A Gondviselés nagy ajándéka az is, hogy írásai fennmaradtak. Így az ő apostoli lelkülete, tanítása, útmutatása nem csak a kétezzer évvel ezelőtti egyház és hívek életét segítette, alakította, hanem most, kétezzer év múltán mi is közvetlenül töltekezhetünk, eligazítást nyerhetünk általuk. Gondoljunk például az 1. Korintusi levél 13. fejezetére, a Szeretethimnuszra, amely Isten tervének talán a legcsodálatosabb és legkonkrétabb megfogalmazása: "A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, nem féltékeny, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszra, nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal, mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel." (1 Kor 13, 4-7).

Ma, ebben a törtető világban, most is hallható Jézus csöndes hangja, és az ő nyomában a mi szelíd szavunk, kezünkben Pál levélével és az evangéliumokkal. Azt mondjuk a mai világnak, hogy ez a

megoldás. Az nem megoldás, ha büntetsz, ha visszaadod a pofont, ha megtorlod a bántalmakat. A világ sebeit csak megbocsátó, áldozatos szeretettel lehet begyógyítani. Ez a szó, ez a hang, a mi jelenlétünk olyan kicsi, olyan elenyésző ebben a világban, de általunk itt van és hallható. Minden, ami mást mond, harsog és tolakszik, de a mi életünk, hitünk és magatartásunk által jelen van Isten gondolata is ebben a világban. A hatalmasok hatalmukba kerítik a tömegeket, az okosok nagyon nagy okosságokat mondanak az embereknek, a többségüket meg is győzik, de mi csöndben itt vagyunk, ismerjük a megoldást, ismerjük Isten titkát. Azt, hogy nem csak az egyes emberek, de az egész emberi társadalom is képes felülmúlni önmagát: már megszületett és növekszik az a közösség, amelyet a megbocsátó, áldozatos szeretet működtet. Vannak ilyen családok, testvérek, vannak ilyen közösségek, barátságok. Az ember, mint közösség is képes felülmúlni önmagát, és megvalósítani a kölcsönös szeretetet. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, kellenek Pál apostolok, akik teljes meggyőződéssel, az emberségük és szívük teljes erejével hiszik, képviselik és szolgálják ennek megvalósítását.

Jézus ma is társakat keres. S közben mindegyikünknek azt mondja: Tudom, hogy képes vagy rá! S minden családnak, minden barátságnak, minden közösségnek azt mondja: Tudom, hogy képesek vagytok felülemelkedni önzéstecken, és megvalósítani köztetek, kicsiben és nagyban, Isten Országát.

Vasárnapi evangélium az ECHO TV-ben – Az ECHO TV "Isten Isten" c. műsora nem csak az Echo televízió új vallási műsora, hanem a magyar médiakínálatnak is egyedülálló stílusú és műfajú kezdeményezése. Stúdióbeszélgetés, melyben az élet különböző területeiről meghívott vendégeink a vasárnapi evangéliumot értelmezik hétköznapi életükön keresztül. Ehhez ad mankót a minden alkalomra elkészített videóbejátszás arról, hogy mit is gondol minderről az utca embere, legyen az hívó vagy hitetlen. Felelős szerkesztő: Kovács Lajos jezsuita szerzetes pap. Műsorvezető: Aczél Petra. **ECHO Televízió, szombat 14.30. A korábbi adások elérhetők Társulatunk honlapján keresztül: www.biblia-tarsulat.hu > ECHO TV.**

+ Kerekes Károly O.Cist.

Az egyház éltető Lelke³

Száz évvel ezelőtt egy Párizsban élő orosz filozófus-költő-teológus (V.Sz. Solohov, +1900) az ortodox egyházból a róm. katolikus hitre tért. Ő fejtette ki először részletesen azt a nézetet, hogy Isten népe ószövetségi kétezer éve Atya-központú volt, az újszövetségi Egyház első kétezer éve Fiú-központú, de a második kétezer éves ciklus Szentlélek központú lesz. – Ez jutott eszembe, amikor II. János Pál, a „szláv pápa”, az idei Pünkösöd ünnepén, május 18-án a Dominum et Vivificantam (Urunkban és Éltetőnkben) kezdetű enciklikájával lepte meg a világot. A jubileumi kétezredik évre az egész mindenséget átölelő „adventi” előkészületet hirdet: Várjuk az egész világot újjáteremtő Szentlélek kiadását a most ránk nyitó történelmi érában, - csak legyünk hozzá méltók! Erre szolgáljon a még előttünk álló másfél évtizedes „Adventünk,” – mondja a pápa.

Mit tudhatunk és mit kell tudnunk erről a Szentlélekről, akit ezerhatszáz éve „Urunknak és Éltetőnknek „vallunk a szentmise Niceo-Konstantinápolyi hitvallásban? – Egy mondatban feelve azt kell tudnunk, hogy üdvösségünk szent rendjének, Istenbe való beépülésünknek RENDEZŐJE és mintegy „kivitelezője” a Szentlélek! Mégpedig a teremtés első pillanatától, az első „kaosz” megszüntetésétől a történelem (és az emberi lélek) kis és nagy kászain át a világvégi katasztrófában való „rendteremtésig” minden káoszt csak a Szentlélek szüntethet meg, és Ő újíthat meg mindent.

Amikor tavasszal errefelé jártam, közösen megtanultuk már, hogy a Szentlélek 1./ belénk árad, 2./ eltölt bennünket, és 3./ bennünk marad. A legfőbb Tanítói Tekintély szavai nyomán most megtanuljuk, hogy a Szentlélek az, aki először is élteti bennünk a szépen szeretni tudó Jézus Krisztust; másodszer ő élteti bennünk a szépen szenvedni tudó Jézus Krisztust; és harmadszor ugyancsak Ő az, a Szentlélek, aki élteti bennünk a másokért szépen meghalni tudó Jézus Krisztust. Egyszóval a Szentlélek élteti bennünk a szeretve-

³ Szentbeszéd, Szeged, 1986. nov. 26.

szenvedve-meghalva szépen imádkozó Jézus Krisztust! Mert ez az Egyháznak, Krisztus testének az élete – bennünk! Vegyük hát sorra ezeket „szépen,” mert így illik a Szentlélekhez...

1. Szépen szeretni: ajándékká lenni és ajándékká tenni, önmagunkat és mindent! – A szentírási hagyomány hűségesen megőrizte a Sírak fia könyvében (24,24) a szép szeretetről szóló kinyilatkoztatást: „Anyja vagyok én a szép szeretetnek, az istenfélelemnek, a megismerésnek és a szent reménynek...” A szentatyák egybehangzó magyarázata szerint a szép szeretet Anyja Mária, maga a szép Szeretet pedig (természetesen ugyanúgy az istenfélelem, a megismerés és a szent remény is) maga Jézus Krisztus, aki „fogantaték a Szentlélektől...” Ez azonban így csak prófétai előkép az Ószövetségben. A valóságot maga Jézus állítja eléink a János evangéliumban, amikor is „az ünnep utolsó, nagy napján, Jézus a templomban volt és fennhangon hirdette: aki hisz bennem, annak belsejéből (a szívéből) az Írás szava szerint élő vizek forrása fakad! Ezt a Lélekről mondta, amelyben a benne hívők részesülnek...” (Jn 7,37) Nekünk, magyar katolikusoknak a lelkében különösen is melegen visszhangzanak ezek a jézusi szavak, hiszen ezekről írta boldog emlékü Prohászka püspök „Az élő vizek forrásai” című csodálatos elmélkedés sorozatát. Most azonban, a harmadik évezredre készülés Adventjén, elsősorban azt kell szívünkre vennünk, hogy a Szentlélek Jézus számára a földről való eltávozásá e l ő t t is nyilvánvaló ajándék volt, de csak egyetlen személynek – ő neki t.i. Jézusnak – a földről való eltávozásá u t á n viszont ajándékká, fogható, érzékelhető ajándékká lett az egész Egyháznak; kivétel nélkül minden egyes hívőnek, akiben a hit által a megdicsőült Jézus Krisztus él!

Ajándék, ajándék, ajándék; élet, élet, élet; örök élet, örök élet, örök élet! Nem is háromszor, hanem a kinyilatkoztatás bibliai nyelvhasználatára szerint hétszeresen kellene ezt kiáltanom. Hogy Istenben „élünk, mozgunk és vagyunk” (Csel 17,28), ezt Szent Pál – jóllehet görög költőkre hivatkozik – de csakis a Szentlélekben mondhatta. Mert az első Pünkösdkor lett nyilvánvalóvá, hogy Isten mindenestül ajándék akar lenni számunkra. De nemcsak úgy elvontan, teoretikusan és költői ünnepélyességgel, hanem a mindennapok pezsgő életében. Mint ahogy a régi, népi pünkösdlőink dalolják. T.i. a Szentlé-

lek által lesz Isten a mindennapi élet ajándéka mindnyájunknak: a szép leányoknak rózsakoszorúja, a szép legényeknek szegfűbokréta-ja, öregasszonyoknak porhanyós pogácsa, öregembereknek csutora borocska. Egyszerével minden, minden, ami élteti és megvidámíthatja az ember szívét.

Ne feledjük, hogy már a teremtés is ajándék volt. Hiszen teremteni annyi, mint létet ajándékozni! A világt teremtetést ugyan megcsúfolta a bűn, amely gyökeres elfordulás nem csak Istentől, de a megbocsátás elfogadásától is. Gondoljunk a káini konok magatartásra. az „Istennek sem” hajlandó fölemelni a fejét. Mondhatnánk: fenntartja magának a bűnben való megmaradásnak a jogát. Nem véletlenül nevezi teológiánk az ilyen konok bűnbe-csökönysödést „Szentlélek elleni bűnnek.” Ezt vetette Jézus a kortárs népi vezetők, az írástudók és nagytanácsi tagok szemére. Ez az a bűn, amely „meg nem bocsátatik sem ezen a földön, sem a másvilágon.” (Mt 12,31. par.)

A letragikusabb az, hogy ez a konokság olyan vakká teszi az embert, hogy egyszerűen elveszti a büntudatát. Képtelen belátni, hogy rosszat tett. Akkor se látja be, ha körülötte már lángol a pokol! Legyen szabad egy közeli, - nekem legalább is közeli – példát mondani. Fővárosi kollégium. Huszonéves fiatalok. Jobbára nem magyarok, de főiskolát végző vagy végzett értelmiségiek. Folyik az élet. Két fiatal, igaz nem keresztény testvérünk, szóváltásba keveredik. Az egyik fogja a széket, fejbevágja vele a másikat. Az elterül, feje vérzik, de nincs komoly baj. Bekötözik. Ő nem tudja „visszafizetni” honfitársának az ütést, legalábbis ugyanabban a formába, mert egyik keze születésétől fogva sérült. De a következő este egyet gondol. Vásárol egy liter olajat, villanyrezsón zubogóra forralja. Bekopog a társa szobájába, s ahogy az ajtót nyit, arcába zúdítja a serpenyő egész forró olaj tartalmát... Talán megmentik az életnek, de egész életére torzó marad. A tettes szótlanul visszamegy a szobájába, lefekszik és nyugodtan elalszik. Az egész ház szinte az örültek háza lesz: mikor fog kitörni, vagy a szobájából gyújtja fel vagy robbantja fel a házat... Reggel jönnek a mentők, minősített elmeszakorvosok, és megállapítják... - Nos, mit állapítanak meg? Megállapítják, hogy ez az embertestvérünk teljesen ép elméjű; minden reakciója, reflexe normális, feleletei logikusak... De büntudat: semmi!!! Hogy azt a

másik embert megölte vagy nem ölte, nyomorékká tette vagy sem; hogy több tucat embert élet-halál idegfeszültségben és félelemben tartott, - semmit sem számít. „Az a másik kezdte!” – És kész.

Úgy látszik, Jézus korában sem volt más a helyzet. Ember nem képes az ilyen bűnöst meggyőzni mégcsak arról sem, hogy egyáltalán bűnt követett el. (Azt hiszem, a jelenlevők közül, ha másutt nem is, de a televízió Kék fény adásában már láthattak egészen szelíd bárány képű rabló-gyilkosokat.) – Mit lehet itt tenni? Mit lehet itt remélni? Ember tehetetlen. De mit mond Jézus? „Majd eljön a Szentlélek, az igazság Lelke, és rábizonyítja a bűnt erre a világra... A bűnt t.i., hogy nem hittek bennem.” (Jn 16,8...) – Aki engedi magában működni a Szentlelket, csoda dolgokat ér meg. Jelképesen már az Ószövetségben is. Mint Dániel az oroszlánok között, vagy három társa az égő kemencében. Az Újszövetségben minden korban mutat fel az Egyház ilyen csodatevő, szentlelkes embereket: az ókorban Remete Szent Antal és Pál, a középkorban Clairvaux-i Szent Bernát és Assisi Szent Ferenc, az újkorban Don Bosco, Charles de Foucauld, és napjainkban is vannak... De menjünk tovább:

Ha csak ételben-italban, munkában-pihenésben kapnak is valamit, vagy ha ők adnak: mindent ajándékként fogadnak, és mindent ajándékként adnak. Önmagukat is! – Ezt jelenti „szépen szeretni.” Ismétlem: mindent ajándékként fogadnak, és mindent ajándékként adnak; önmagukat is – a Szentlélekben!

Ehhez viszont mindannyiunkban felbuzog a kérdés: „Hogyan lehetséges ez?” (Vö. Lk 1,34) Bizony ez a kérdés a Bibliában nagyon kínos szituációban hangzott el. Ez tovább vezet minket a következő lépcsőhöz a Szentléleknek, mint az Egyház éltető Lelkének megismerésében. A szépen szeretni után következik:

2. Szépen szenvedni. Széttört alabástrom edénynek lenni, hogy „az egész ház beteljen az olaj illatával.” (Vö. Jn 12,3) A testi szenvedésekben és a lelki gyötrelmekben egyaránt. Akár, mint a megszámlálhatatlan sánták-bénák, süketek-vakok, poklosok-ördöngösök, akár a lelki kínokat átélő Magdolnák vagy maga Jézus Anyja, Mária. Meg lehet ezektől a szenvedésektől szabadulni egyáltalán? „Hogyan lehetséges ez?” A „hogyan lehet megszüntetni” kérdésnél sokkal fontosabb: Hogyan válik mindez javunkra? Az Isten könyvében kö-

vetkezik a megoldás: „Leszáll majd rád a Szentlélek, és a Magasságbelinek ereje megárnnyékoz téged...” Ami itt egyetlen személynek szól, Jézus mennybemenetelekor szóról szóra megismétlődik közösségben az apostoloknak, - tehát az egész Egyháznak és benne minden hívőnek a világ végezetéig: „Majd leszáll rátok a Szentlélek és erőben részesültök; úgyszólván tanúságot tesztek rólam...” (Csel 1,8) Mi már jól tudjuk, hogy ez a „tanúságot tesztek,” martíriájának szó pontosan jelenti: Átragyog rajtatok az Isten Lelkének a tüze! És nemcsak ti magatok értitek meg, hogy szépen szenvedni több, mint szépen szeretni. Azaz: a szépen szenvedni tudás a szeretetnek egy magasabb foka, magasabb hatványa!

Újra és újra emlékezetünkbe vág a kereszti hitvallásunk rövid foglalata: „Imádunk téged Krisztus és áldunk téged, mert a te szent kereszted által váltottad meg a világot!” Nem gyógyító csodáiddal, a tenger lecsillapításával; sem kenyérszaporító szeretetteddel, fiútleányt, testvért és egyben jóbarátot feltámasztó hatalmas tetteiddel, hanem: szent kereszted által. Vagyis: szenvedésed és halálod által! – A Szentlélek nagy csodatettekre adott erőt az elmúlt keresztény éra kétezere éve folyamán. Ez a világ mégsem a nagy tudományos, művészi és egyéb társadalmi, kulturális stb. eredmények előtt ámul és némul el, hanem attól, hogy ezek a keresztények, akikben valóban Isten Lelke él, hogyan tudnak szenvedni és meghalni. Ezt még a kifejezetten ateista társadalom is kalaplevéve veszi tudomásul. És kéri ezek segítségét. Ma is, u.n. „istentelen” világunkban is.

Már a Jézus Krisztus utáni első nemzedéknek is ez a titka. Nemcsak az antiochiai pogány orvostól lett Szent Lukács evangélista diagnózisa ez. (Hogy t.i. üthetitek, gyilkolhatjátok, annál elpusztíthatatlanabban él, mert a Szentlélek él ebben a Krisztus testben, az Egyházban!) Ismétlem, nemcsak a krisztushívő apostol-orvos fogalmazza meg ezt a diagnózist a Krisztus-teste Egyházzal, hanem az újkori világhírű római történész is. (Vö. Mommsen: Elindul Szíriából 12 csenevész halász... Öldözik őket, s egy-két nemzedék alatt megváltozik a római világbirodalom képe!)

Legutóbb Assisiben jöttek össze a világ legkülönbözőbb vallásainak képviselői, hogy a világ szeretetben és békességben való megújulásáért imádkozzanak. Miért éppen ott? Valaki azt mondta, mert

ez az „Assisi bolond” még a török szultánt is le tudta venni a lábáról. Én tovább kérdeztem: De miért, hogyan tudta levenni? A hallgatásra magam feleltem: Ez az „Assiszi bolond” csodálatosan tudott szeretni. Még csodálatosabban tudott szenvedni. Amikor beteg szemét (korának orvosi gyakorlata szerint) tüzes vassal gyógyították, a Naphimnuszt tudta énekelni. S mikor azt kérdezték tőle: S ha az orvos vagy valaki a jelenlevők közül kinyomta-kibökte volna azt a naphimnuszos beteg szemedet, Ferenc testvér, mit csináltál volna? A felelet méltó a Krisztus szenvedéseinek jeleit, sebhelyeit viselő Szent Ferenchez: „A másik szememmel megbocsátó szeretettel mosolyogtam volna rá...” – Nos, hát (szerintem) ezért volt méltó gesztus a pápa részéről, hogy éppen Assisibe hívta össze a világ vallásainak képviselőit, hogy együtt imádkozzanak az egész világ szeretetben és békességben való újjászületéséért.

Az egész világért! Mert az Egyház Éltető Lelke az egész világot újjáteremti. És csak az lesz igazán boldog – sőt nagybetűsen is Boldogságos, - aki befogadja Őt, mint Krisztus Lelkét. Magyarán: aki hisz! A Szentírásban olvashatjuk Erzsébet ajkán Máriára mondott szót: „Boldog az, aki hitt, azon beteljesedik mindaz, amit az Úr ígért!” – Különösen hatékony a betegek, a szépen szenvedő betegek hite. Ismeretes az ispotályos lovagok esti liturgiája: A rend nagymestere, rendfőnöke minden este leborul a gyógyíthatatlan betegek előtt, és könnyek között kérleli őket: „Betegek, nagy jó uraink! Az Egyház nagy szükségben van, tirajtatok ragyog fel legtündöklőbben a könnyörülő Isten végtelen kegyelme. Könyörüljete ezen a szegény világon, ajánljátok fel szenvedéseiteket érte, - értünk! A Szentlélek általatok, veletek és bennetek akarja újjáteremteni a világot...” Igaz, ehhez át kell menni azon a bizonyos hídon, amelyre ti vágyakozva mosolyogtok. – Mert ez a harmadik:

3. Szépen meghalni: elmenni, kimenni ebből a világból testemmel, hogy helyembe jöjjön az életető Lélek. – Hogyan is mondja Jézus? „Ha elmegyek, elküldöm őt hozzátok...” (Jn 16,7) Megrendítő magyarázatot fűz a pápa ehhez a jézusi szóhoz: Ha elmegyek... Ez az elmenetel a halál. Csak úgy tudja hatékonyan küldeni, ha „elmegy,” vagyis meghal. (Utána persze feltámadt testével Atyjához emelkedik.) De ha nem „megy el,” akkor hogyan küldje el?

„Onnan,” t.i. az Atyától. És ez a második nagy „leleplezése” a Szentléleknek. Hogy t.i. nekünk is „el kell mennünk,” meg kell halnunk, így vagy úgy, hogy a Szentlelket „átadhassuk” ennek a világnak! Azért az a szentírási ige is idetartozik, hogy Jézus „inclinato capite tradidit Spiritum,” fejét lehajtva átadta Lelkét. Mint saját, személyes Lelkét az Atyának, az örök teremtetlen és személyes Szentlelket pedig a világnak.

Szépen meghalni, ahogyan Jézus. Csodálatos dolog szépen szeretni. Még csodálatosabb dolog szépen szenvedni. De a legcsodálatosabb: szépen meghalni!

Ezekiel próféta megrendülve szemléli a mérhetetlen csontmezőt, és hallja a hangot: „Emberfia, visszatérhet-e még ezekbe a csontokba az élet?” A próféta azt feleli: „Uram, azt csak te tudod!” (Ez 37,3) A jelképes látomás megmutatta, hogy Isten Lelke a holtak csontjait új testtel és új étellel-lélekkel tudja felruházni. Igaz, az csak látomás volt. „A valóság Krisztusban van.” (Kol 2,17) Olvassuk csak el figyelmesen a János evangélium híradását Jézus első megjelenéséről, mit mond feltámadása után az apostoloknak. „Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. E szavak után rájuk lehelt és így folytatta: Vegyétek a Szentlelket!” (Jn 20,22) Ez a „vegyétek a Szentlelket” jézusi szó, - megint csak a pápa értelmezését mondom, nem a magam gondolatát – nem egyetlen aktusra vonatkozik, hanem a világ végéig fennmaradó, permanens életfeltétel: Vegyétek mindennap, minden vállalkozástok, munkátok kezdetén, jártotokban-keltetekben. Így állandóan újulhat a föld színe: bennetek is, körülöttek is!

Ne féljetek „átmenni,” azaz meghalni. Ez év februárjában halt meg egy kiváló lelkipásztor hírében álló rendtársunk. Környezetében sokan szinte kétségbeestek, mikor megtudták, hogy menthetetlen. Észrevette, s a maradék erejével ennyit mondott: „Legyen végre hitetek! Meghalni annyi, mint átmenni egyik lakószobából a másikba; az egyikben itt vagytok, láttok, a másikban, ha átmegyek, egy ideig nem láthattok, de majd jöttök utánam, és akkor nagyon örülünk egymásnak! Elfelejtettétek, a hívó ember ezt az égi szót hallja halála pillanatában: Menj be urad örömébe...” – Vegyétek hát a Szentlelket, és ne féljetek! – mert ez valóban szentlelkes tanítás. Méltó ah-

hoz a már ismert szentlelkes szóhoz, amelyet az a másik helyett halálba induló valaki mondott: „Szeretnélek benneteket megtanítani szépen meghalni...” Hiszen – mint magyar népénekünk mondja: „A halálban az örök élet napkelete ragyog...” Annak számára elsősorban, aki már megtanult szépen szeretni, szépen szenvedni és szépen meghalni. Annak élete ugyanis szüntelen imádság volt.

4. Szépen imádkozni: Máriával egyggyé lenni, egy anyatestté (Anyaszentegyház-testté) válni, - a világnak új életet adó Egyházunk élő sejtjévé válni. – Imádkozni, hogyan is kell azt? Az apostoloknak is nehezen ment. „Uram, taníts meg ...” A nemzetek apostola szerint azonban „Gyöngeségünkben segítségünkre van a Lélek is, mert nem tudjuk hogyan imádkozzunk helyesen. A Lélek azonban maga könyörög helyettünk szavakba nem foglalható sóhajtozásokkal. Aki vizsgálja a szíveket, tudja, mit kíván a Lélek, mert Isten tetszése szerint jár közben a szentekért...” (Róm 8,26-27) – A pápa szerint nehéz korunk csodálatos módon rászorul a szépen imádkozni tudó emberekre... Persze, most már értjük, nemcsak szavakkal lehet imádkozni, hanem: szépen szeretve, szépen szenvedve, szépen meghalva is. A közeledő nagy jubileum, a Krisztus utáni második évezredből a harmadikba fordulás előttünk álló másfél évtizede legyen a szép imádkozásnak az egész világot újjáteremtő Adventje, - mondja a pápa. De hogyan? Kérdezzük mi is.

Legyen szabad erre a mindnyájukat talán méltán szívenütő „hogyan” kérdésre egy élménnyel felelnem. Láttam a Nemzeti Színházban Sütő András „Advent a Hargitán” című misztérium-szerű drámáját. Van-e lelkünk keresni és várni? Így fogalmaznám meg a dráma számomra sugallott gyökér-kérdését. A már húsz éve eltűnt, a Nagyromlás-völgybe hó és jég alá temetett völegényét hűségesen keresi itt maradt menyasszonya. Valaki, akinek van lelke keresni és várni. Egyszer csak úgy véletlenül a Nagyromlás-völgyből hozott nagy darab jeget olvaszt ki a tűzön. A jégdarabból egy gyűrű koppan elé. Ráismer: Gáboré! De, ha a gyűrű ott volt a Nagyromlás-völgy jegében, akkor ott kell lenni az ő jegyesének is. Keresi most már az egész falu. Meg is találják, de jéggé fagyva. Mit csináljanak? Akinek van lelke az élet kereséséhez, és tud várni, az elkezd lehelni a jéggé fagyott halottra. Egyre többen lehelnek rá. Lehel az egész falu! És

újra él Kisréka jegyese, Zetelak Gábor... - Az anyag, a pénz, a komfort imádatába belefagyott ember csak ámul; azután szünni nem akaró tetszésnyilvánítás a nézőtéren. Valódi katarzis, megtisztulás az élmény-gyümölcs.

Nos, a kereszténység harmadik évezredének Adventjében járunk. Testvérem, van-e lelked keresni az élet titkát, van-e lelked várni, míg Isten ajándékként megadja? Ha t.i. megtanulsz szépen szeretni, szépen szenvedni, és szépen meghalni; egyszóval szépen imádkozni, - remélhetsz!

A falu bölcs öreg székelye ilyesmit mond az „Advent a Hargitán” dráma végén: Keressük az élőket egymás között, és majd megtaláljuk halottainkban; – csak legyen hozzá elég mécsesünk... Hadd mondjam most ezt én is, misztériumi befejezésként: Keressük az élőket nem csak a Hargitán, de Szegeden is és mindenütt, egymás között, és majd megtaláljuk „halottainkban,” a szentlelkes átmenet csodás titkában – csak legyen hozzá elég mécsesünk.

Bibliórák a Mária Rádióban

Minden héten szerdán 10-11-ig szentírási szöveg olvasása és magyarázata hallható a Mária Rádióban. A műsor telefonos, a műsor ideje alatt a felolvasott résszel kapcsolatban kérdéseket lehet feltenni a 274-09-04 telefonszámon.

Műsorvezető: *Vágvölgyi Éva*, Társulatunk főtitkára.

A Sínai kódex az interneten – A British Library bejelentette: négyéves munka eredményeként közzétették az interneten a IV. századi kéziratos biblia oldalait. Az Egyiptomban keletkezett, görög nyelvű biblia a www.codexsinaiticus.org oldalon tekinthető meg, angol, német és orosz nyelvű fordításokkal. A digitalizálás több mint egymillió dollárba került – írja a CNA. Az Újszövetséget hiánytalanul, az Ószövetséget részben tartalmazó kézirat lapjait ma négy helyen lehet megtalálni: a londoni British Library-ben 347 lapot, a Lipcsei Egyetem könyvtárában 43 lapot, a Szent Katalin kolostorban 12 lapot és 14 töredéket, a Szentpétervári Nemzeti Könyvtárban pedig 3 laptöredéket őriznek. A három írnok kezétől származó kódex a kor legjobb állapotban fennmaradt kézirata. (*Magyar Kurír*)

Vágvölgyi Éva

Kerekes atya

1972 őszén szegedi ifjúsági közösségünk kispap tagjai ragyogó arccal jöttek az első összejövetelre: új tanár, egy új biblikus jött a szemináriumba, Kerekes Károlynak hívják, fantasztikus fej! Egyszerre izgalmas olvasmánnyá vált a Szentírás, és a minden plusz tudnivalót elutasító teológus sereg boldogan „szörfözött” Kerekes atya vezetésével a héber, görög és latin nyelvi fordulatok finomságai között. Tuza Laci hétről hétre szállította az „anyagot”, amit Kerekes atya leadott nekik. Közösségünk számára azonban nem csak intellektuális izgalmat jelentett a Szentírással ilyen módon való találkozás, hanem a Szeretet himnusz Kerekes atya általi értelmezése révén a mindennapi életünk részévé kezdett válni. Az egyes latin szavak mellé odakerültek azok a szavak is, amit azok még jelenthetnek és ebből egy kis füzetet készítettünk és elkezdtük megélni a Szeretet-himnuszt, minden napunk vezérfonalává téve az egyes szavakat. Ám már az első héten kiderült, hogy kevés a rászánt egy napnyi idő, az alatt csak az derült ki abból, hogy például a szeretet türelmes, hogy mennyire türelmetlen vagyok. Rájöttünk, hogy legalább egy hetet kell szánni mindegyikre (később a fokoláre mozgalom havi életgépében láttuk, hogy a „profik” egész hónapot szánnak rá). Így nézett ki:

1. *caritas patiens est* – A szeretet türelmes, kitartó, elnéző, szilárd, edzett, tud elviselni
2. *caritas benignus est* – A szeretet jóságos, jótékony, bőkezű, jóindulatú
3. *caritas non aemulatur* – A szeretet nem féltékeny, nem irigy, nem vetélkedik
4. *caritas non agit perperam* – A szeretet nem kérkedik, nem ösztönöz helytelenül, nem cselekszik fonákul, nem vezet tévesen
5. *caritas non inflatur* – A szeretet nem gőgösködik, nem fújja fel magát, nem kevély

6. *caritas non est ambitiosa* – A szeretet nem tapintatlan, nem kegyhajhászó, nem népszerűsége törekvő, nem tetszelgő, nem hatásvadász, nem részrehajló
7. *caritas non querit que sua sunt* – A szeretet nem keresi a magáét, nem a saját javát keresi mindenáron, hanem a másikat
8. *caritas non irritatur* – A szeretet haragra nem gerjed, nem ingerlékeny, nem lobbanékony
9. *caritas non cogitat malum* – A szeretet a rosszat föl nem rója, nem „elmélkedik” a rosszról, nem rágódik a rosszon, nem tartja számon a rosszat, nem jár az esze a rosszon, nem gondol a méltánytalanságra, nem gondol a rosszra
10. *caritas non gaudet super iniquitate, congaudet antem veritati* – A szeretet nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal, nem kárörvendő
11. *caritas omnia suffert* – A szeretet mindent eltűr, mindent kiáll, végig kitart
12. *caritas omnia credit* – A szeretet mindent elhisz, mindent rá mer bízni a másakra, mert bízik benne
13. *caritas omnia sperat* – A szeretet mindent remél, mindent vár, a MINDENT reméli
14. *caritas omnia sustinet* – A szeretet mindent elvisel, mindent megőriz, mindent megóv

Ezt a kis noteszt egész nap ott vittük a zsebünkben, újra meg újra elővettük, emlékezetünkbe idéztük, megpróbáltuk az életünkkel megvalósítani. A napi váltásból rajta maradt a fedőneve, úgy hívtuk, hogy 'minden napra egy tojás'. Mert hogy ez még a kemény üldözés virágnyelves időszaka volt. Kerekes atyát magunk között „Gurigának” hívtuk, és ha a Szent József templomba mentünk a reggel nyolcas miséjére, akkor azt mondtuk, hogy: megyünk a Jósikához Gurigázni.

Személyesen akkor ismerkedtem meg vele, amikor a következő tanévben egy közös ismerősünk küldött neki valamit és be kellett adnom a szemináriumba. Pillanatok alatt kiderült, hogy „egy húron pendülünk”. Talán akkor rögtön, de lehet, hogy csak a második találkozáskor megpendítettem neki, hogy néhányan szívesen tanulmányoznánk az ő vezetése alatt a Szentírást, mert az addigi „anyagszál-

lítónkat” nyár elején felszentelték. És bár ez akkoriban nem volt egészen veszélytelen történet, belement. Bejártunk hozzá a szemináriumba, és egyszer csak azon vettük észre magunkat, hogy tanít bennünket, ahogy a kispapokat is, „szentírásul”, héberül, görögül, latinul. Lenyűgöző volt az eredetisége, ahogy a szentírási helyeket összekapcsolta, a grammatikai, etimológiai magyarázatai. Külön meg kell említenem a történeteket, amelyeket eseménydús életéből hozzátudott kapcsolni magyarázatához. Mindig azt mondta, hogy ezek nagyon fontosak – nem véletlen, hogy Jézus is mindig hasonlatokkal, *masal*-okban (tőle hallottam először ezt a héber szót), példabeszédekben tanított. És valóban a mondanivalót, amit Kerekes atya ezekben a történetekben megfogalmazott, a történeteknek köszönhetően mindmáig őrzi az emlékezetünk, csattanóik szállóigévé lettek közöttünk. Egy ilyen kedves, sokszor segítséget adó csattanó az „Akkor is dicsértessék!”. Kerekes atyának Kistályán, egy Eger melletti kicsi faluban élt a családja. Egyszer, amikor látogatóba ment hozzájuk, este késve ért ki az állomásra, elment az utolsó vonat, ami visszavitte volna Egerbe. A forgalmista már visszafelé ballagott az állomásépületbe. Kerekes atya ráköszönt, hogy „Dicsértessék a Jézus Krisztus!” A forgalmista viszontköszönés helyett sajnálkozva mutatott a vonat után. „Jaj, Kerekes atya, a vonat már elment!” Mire Kerekes atya rávágta: „Akkor is dicsértessék!” Hányszor, de hányszor tudott kiemelni a pillanatnyi helyzet okozta bosszúságból, kétségbeesésből, hogy diadallal ki tudtam mondani, hogy „Akkor is dicsértessék!” És a Józsi bácsi mestergerendájától a mislei malacig, számtalan hasonlóan találó története volt.

A képek, a hasonlatok szeretetéből születtek a versei is, amelyekben az előadásai tömörített mondanivalóját foglalta össze, mintegy esszenciáját adva a témának. Nem igazi versek a szó szoros értelmében, inkább képbe, rímbe, ritmusba transzponált tömény teológia, fülbe mászó énekké varázsolva.

Emlékszem, a Szentírással való ismerkedésem elején az Ószövetséggel kapcsolatban voltak nehézségeim, ő meg lelkesedett érte. Mondtam is neki, hogy lehet, hogy a Kerekes atyának gyönyörű, de én nem tudom hová tenni azt a sok szörnyűséget, ami abban van. Nem akart minden áron meggyőzni, csak tovább lelkesedett, türe-

lemmel kívárta, amíg én is felismertem az Ószövetségben rejlő kincseket.

Amikor a Szentírásról beszélt, függetlenül a hallgatóság létszámától és műveltségi szintjétől, mindig tűzbe jött. Tavaly, utolsó találkozásaink egyikén egyszer csak megállt beszéd közben és azt mondta: Szóljon rám, hogy ne kiabáljak. Azt mondják, kiabálok. – Valóban, az utóbbi években, ha nekihevült, a hangereje is emelkedett. De én egyáltalán nem bántam, hogy „hangoskodik”, boldogan ittam a tiszta forrásból felbuzgó szavakat. Nemegetszer jöttem úgy el tőle, hogy egy-egy mondatára azt mondtam, hogy ha soha semmi egyebet nem mondott volna ezen kívül, már az elég lenne, mert valami olyan lényegbe vágót fogalmazott meg.

Amikor Pestre kerültem Szegedről, akkor is tartottuk a kapcsolatot. Megírta, mikor érkezik, én pedig a pályaudvaron vártam. A beszélgetéseinknek soha nem volt vége, mindig csak megszakítottuk, pedig néha órákig tartottak. Amikor Szegeden nyugdíjba ment, ő is Pestre költözött, a Bartók Béla úti Szent Imre kápolnába került, ott a házban, a plébánián volt egy kicsi szobája. Persze nem boldog nyugdíjas semmittevés várta, hanem mint a rend adminisztrátora, innen Budapestről könnyebben tudott mozogni az országban szét-szórt rendtársakhoz. Ebben az időszakban, ha átszaladtam a reggel nyolcas miséjére, még volt ideje a mise után hosszabb-rövidebb ideig beszélgetni. Kerekes atya nagyon szépen misézett. A szegedi időszakban erre még nem volt „szemem”, csak azt éreztem, hogy jó az ő miséjén lenni. Csak később, már itt Pesten vettem ezt észre. Nem voltak széles, nagy gesztusai, nem volt szónokias hanghordozása, nem volt semmi „teátrális” benne. Nagyon egyszerűen, természetes beszédhangon mondta a misét, a prédikációt, de nagyon intenzíven, teljes átéléssel. Egy neves művésztanár jut eszembe erről, aki rászólt a növendékre, hogy ne szóljon hangosabban a zongora, mint a mű. Amikor Kerekes atya misézett, az ember nem rá figyelt, hanem a szent cselekményre, ott az ég a földdel valóban összeért.

Aztán amikor apát lett, (mindig Ábrahámmal hasonlította magát, aki öregségében vált apává) majd a rendszerváltást követően a rend újjászervezésének időszakában, fiatalos lendülettel, de néha kifogyó szusszal fáradozott rendje érdekében, kevés ideje volt. Ebben az

időszakban fordult elő, hogy gondokkal terheltnek vagy fáradtnak láttam őt. Egyszer, amikor tőle eljöttem vetettem papírra ezeket a sorokat, visszaszaladtam és bedobtam a postaládájába:

Fohász

Erősítsd meg, kérlek, Uram, a testvéremet,
Ne engedd, hogy elcsüggedjen!
Vond magadhoz a tekintetét, hogy ne a hullámokra nézzen!
Fogd meg a kezét, hogy semmi másra ne gondoljon,
Csak Rád!
Add, hogy ami most megszorítja, jóra forduljon!
Mennyi minden miatt izgulunk, ahelyett,
Hogy ülnénk a lábaidnál és hallgatnánk a szavaidat.

Ülj le, testvér, pihenj meg,
Vedd az Írást, frissülj fel,
Hiszen Igéből Élő Víz forrása fakad.

Ülj le, testvér, pihenj meg,
Mossa le lelkedről a gondok porát
Az Éltető Szó!

Simuljon el az aggodalmak ráncá,
Pihenj bele az Isten beszédes csendjébe:
Nincs se múlt, se jövő, csak az Ő Végtelen Szeretete
Itt és most.
Nem tudok békét adni neked, se nyugalmat,
Csak szeretni tudlak a magam csökött módján,
Dehát Jeruzsálemben is számárháton érkezett a Király.

Kerekes atya nagyon szépen nevetett és sokat nevetett. Az egész arca felragyogott közben. Azt mondta, a humor, a nevetés elengedhetetlen feltétele az életnek.

„Amikor pedig ez a romlandó test romolhatatlanságba öltözik,
és ez a halandó halhatatlanságba, akkor beteljesedik az ige,
amely írva van:

»Elnyelte a halált a diadal
Halál, hol a te győzelmed?
Halál, hol a te fullánkod?« (1 Kor 15,54-55)
Belenevet az ég kékjébe, napsugárba,
Csillagokba, éjbe,
Zsoltárrá, dallá válva
Szárnyal Istenéhez.

(Kerekes atya temetésére, Zirc, 2009. jún. 20.)

Kerekes János Károly O.Cist. élete⁴

K.R.: Kerekes Károly nyugalmazott ciszterci főapát 2009. június 13-án halt meg. Tarjányi Béla biblikus professzor tanár kollegaként is jól ismerte Kerekes Károly atyát, hiszen együtt tanítottak a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karán. Professzor úr, hogyan emlékszik Kerekes Károly nyugalmazott zirci főapátra. Úgy tudom, hogy Önök hosszú évtizedek óta ismerték egymást.

T.B.: Első emlékem Károly atyáról majdnem 50 évre megy vissza. Éppen végeztem Budapesten, szentírástudományból doktoráltam, és utána kikerültem káplánnak egyházmegyémbe, Nemesnádudvarra. Egy alkalommal a plébánosom elvitt a szomszéd faluba látogatóba az ottani atyákhoz, és ott egy nagyon aranyos, kedves idős atya is fogadott bennünket. Ő volt a káplán, pedig jóval idősebb volt nálam. Tudta, hogy én a bibliai nyelvekkel és szentírástudománnyal foglalkoztam, ezért egyszercsak előhúzott a könyvespolcáról egy hatalmas nagy könyvet, egy Ószövetséghez készült héber nyelvű szövegmutató szótárt, ún. Konkordanciát. Elámultam, hogy hogyan találkozok én Bátyán, vagy talán Dunapatajon egy ilyen emberrel, akinek ilyen egyedülálló kincse van. Kiderült, hogy ő a bibliai nyelvekkel sokat-sokat foglalkozott – csak később tudtam meg, hogy ezt megelőzően latin és görög nyelvtanári diplomát is szerzett, és bizony

⁴ Interjú Tarjányi Bélával. Katolikus Rádió, 2009. jún. 24. Az interjút készítette: Zimányi Ágnes. Szerkesztett változat.

nagyon szeretett volna kijutni Rómába a biblikus egyetemre továbbtanulni, de ez annak idején nem volt lehetséges.

Tehát nagyon régóta ismerem őt. Később hosszú időn keresztül nem volt kapcsolatunk, csak amikor Budapestre kerültem tanárnak, akkor találkoztunk többször. A legfontosabb kapcsolatunk egyrészt azáltal alakult, hogy ő is tanított a budapesti Hittudományi Kar Levelező Tagozatán, és abban az időben hosszú időn át Szegeden is a teológián biblikumot. Ezenkívül a Bibliatársulat folyóiratában rendszeresen írt biblikus cikkeket. Kapcsolatunk az utolsó pillanatig nagyon bensőséges és mély volt, rendkívüli módon tiszteltem az ő tudását, emberségét, keresztény papi létét, meggyőződését és életét.

K.R.: Kerekes Károly atya tehát alapos képzésben részesült, említettük, hogy görög-latin szakos tanár volt, biblikus végzettsége volt, mégsem taníthatott biblikus tanárként hosszú évtizedekig, sőt ciszterci szerzetesként sem működhetett. Ez gondolom a rendek feloszlata miatt történt így.

T.B.: Ő magától tudom ennek a részleteit, egyszer elmesélte. 1937-ben lépett be a ciszterci rendbe, elvégezte a filozófiát, és 1939-ben megkérdezte a rendi előjárója, hogy mivel szeretne foglalkozni szerzetesi élete során. Akkor elárulta, hogy nagyon szeretne biblikus tanár lenni és szeretné, hogyha kimehetne Rómába a biblikus egyetemre tanulni. A rendi előjáró egyetértett ezzel, és ez volt a tervük, amikor is 1939-ben kitört a második világháború. A rendi előjáró akkor azt mondta neki, hogy most nem mehet Rómába, talán majd később, addig végezzen a klasszikus nyelvekkel, a görög-latinnal. Károly atya elvégezte a görög-latint, középiskolai nyelvtanári diplomát szerzett. Mivel a helyzet ezután sem rendeződött, a rendi előjárója azt mondta, van Budapesten egy nagyon jó keleti nyelvi tanszék, Aistleitner József professzor vezeti, menjen és ott sajátítsa el a biblikus nyelveket. Így Károly atya Budapesten tanult. Aistleitner József valóban kiváló nyelvész volt, világhírű professzor, a héber, arám, szír, ugariti nyelvek kiváló ismerője, az akkor felfedezett ugariti ékírásos szövegek megfejtője. Nála tanult Károly atya, és nagyon boldog volt. Alapos bibliai nyelvi képzésben részesült – vetekedett ez még a római képzéssel is.

Ezek után következett a rendek feloszlata, amikor Károly atya nemhogy Rómába mehetett volna, vagy taníthatott volna a rendjében, hanem egyszerűen még szerzetesként sem működhetett. Civil állást kellett keresnie. Sokféle foglalkozás következett, volt fizikai munkás, könyvelő és hasonlók. Végül még oroszul is megtanult, és általános iskolában oroszot tanított, többek között például egy görög menekült faluban, Görögfalván, másik nevén Beloianniszbán. A görögországi polgárháborúból menekült családok gyerekeit tanította oroszra. Természetesen a görög nyelvtudása is nagy előnyt jelentett. A gyerekektől, amikor jöttek iskolába, nem azt kérdezte, hogy megvan-e a leckéd, hanem azt, hogy ettél-e már ma, és bizony a legtöbb azt, mondta, hogy ma még semmit sem ettem. Akkor Károly atya – ill. a tanár bácsi ezt-azt, amit csak tudott, adott nekik, ezért aztán nagyon megszerették.

Később, 1957-től a Kalocsai Egyházmegyében nagyon egyszerű helyeken kapott papi-segédlelkészi beosztást, és hosszú ideig káplánkodott. Az egyházmegyében nagyon lelkesen, szeretettel végezte ezt a munkát. Végül úgy alakult a Magyar Egyház helyzete, hogy Szegedre kerülhetett tanárnak az ottani Teológiai Főiskolára, ahol aztán végre biblikumot taníthatott. Közben állandóan részt vett a lelkipásztori munkában is. A hetvenes-nyolcvanas években híresek voltak a Szent József templomban mondott szentmiséi, főleg a prédikációi, amit a hallgatói, az egyetemisták lejegyeztek és gépelve terjesztették. Egy idő után már Budapesten, a Hittudományi Kar Levelező Tagozatán is taníthatott. Rendkívül boldog volt, hogy mégiscsak a Szentírás tanára lehet. Előfordult, hogy biblikus tudományáról egyes kollégák lekicsinylően nyilatkoztak, mert külföldi képzettsége nem volt, és ő elsősorban nem a nemzetközi szakirodalmat olvassa, magyarázza, közvetíti, hanem magát a Szentírást. A Szentírást pedig szívvel és lélekkel olvassa, prédikációi, tanítása, jegyzetei tele vannak bibliai idézetekkel. Ő maga úgy fogalmazta meg ezt, hogy a Szentírást két szemmel kell olvasni: az ész és a hit szemével, a fejünkkel és a szívünkkel. Kerekes atya mindig így olvasta, magyarázta a Szentírást, és aki nála tanult a Szentírásról, az bizony megszerette a Szentírást.

K.R.: Kerekes Károly atya azután hogyan, mikor került vissza a ciszterci rendbe? Úgy tudom, hogy idehaza éppen ő volt az, aki újjászervezte a ciszterci rendet.

T.B.: Igen, ez valóban így van. Már a változások előtt kiválasztotta őt a rendje arra, hogy ő lesz az újjászületésnek a szervezője, vezetője, ezért főapáttá is avatták, ha jól tudom, 1987-ben. Akkor ez még nem volt lehetséges Magyarországon, hanem külföldön történt meg. Amikor az addigi főapát, akinek valójában mindvégig meg volt kötve a keze, végülis meghalt, és a változások bekövetkeztek, attól kezdve 9 éven át ő volt a főapát. Ez volt a magyarországi ciszterci rendnek az újjászületése, újjászervezése. Igaz, hogy Károly atya ekkor már túl volt a 70. életévén is, de hihetetlen lelkesedéssel, hittel és reménnyel fogott hozzá ehhez a munkához. Rendtársait, az időseket, meghurcoltakat, hátrányba szorított embereket fölkarolta, újra alapította a zirci apátságna az életét. Az egyik legfontosabb közreműködése a rend érdekében a budai ciszterci Szent Imre Gimnáziumnak a visszaszerzése volt hosszú harcok, küzdelmek árán. Ez a Gimnázium azóta is sokak öröme eredményesen működik. Ezenkívül az összes Magyarországon élő cisztercinek az életkörülményeit, működését igyekezett odafigyeléssel, szeretettel megoldani, támogatni, segíteni. A megújult ciszterci rend nagyon sokat köszönhet neki.

K.R.: Kerekes Károly atya egyben költő is volt. Költeményei vallásos jellegű versek voltak?

T.B.: Igen, Kerekes atya gyakran írt verseket is. Ezzel is megmutatkozott, hogy ő egész egyéniségével, teljes valójában elmélyül és azonosul a Szentírás levegőjében, az Ige hirdetésében, az emberszeretben. Ezek az írások minden alkalommal valami nagyon szép és nagyon fontos ilyen jellegű élményt fogalmaztak meg a neki adatott költői véna mércéje szerint. Elmondok itt erről egy példát. Egyik versének a címe Efcharisztíza! A cím egy görög szó, annyit jelent, hogy adjatok hálát, köszönjétek meg. Ennek az a története, hogy amikor ő Görögfalván, görögök és macedónok között élt, megfigyelt egy nagyon szép szokást. Ha a faluban valaki meghalt, a családja, a rokonság vásárolt vagy süttött sok-sok kenyeret, kosarakba rakták. Amikor a halottat temetni vitték, két markos legény elindult a kenyereskosárral, bekiáltottak minden házhoz, hogy Efcharisztíza,

Efcharisztíza!, Adjatok hálát, mondjatok köszönetet! A kenyérből a rokonság megajándékozta a háziakat az útonjárókat.

Ez a szokás nagyon tetszett Károly atyának, és valóban szép is, hogy ha valaki meghal, akkor a rokonság köszönetet mond érte Istennek, olyan mértékben és olyan lelkesen, hogy az egész falut nemcsak hogy hívják a köszönet mondásra és a hálaadásra, hanem mennek és meg is ajándékozzák őket a közös kenyérral. Erről a tapasztalatáról, élményéről írta az Efcharisztíza! című nagyon szép verset.

Egy másik szép verse a két szemmel való bibliaolvasásról szól. Amikor Károly atya a prédikációjában egy-egy szép gondolatot elmondott, kifejtett és megmagyarázott, ezt a gondolatot megfogalmazta versben is. Művészi formában is igyekezett megfogalmazni és közreadni a felismert igazságokat. Mindez szerintem olyan nagyon szép és kedves, és azt mutatja, hogy Kerekes Károly atya egész szíve azonosult azzal, amit hirdetett. Egész valója azonosult az evangéliummal, Isten szavával. Ő maga is Jézushoz hasonlóan Isten kimondott szava akart lenni. Ahogyan maga a Szentírás is nagyon sokszor képeket, költői eszközöket alkalmaz az igazságnak, a valójában kimondhatatlan titkoknak a megfogalmazására, közvetítésére, úgy ő is alkalmazta ezeket az irodalmi, művészi eszközöket. Versbe szedve, költői formában is elmondta azokat az élményeket, igazságokat, azt a jóságot, szeretetet, reményt, amit ő igyekezett megélni és továbbadni egész életében.

Két szemmel olvasott Biblia

*Isten szép világára nyíló két szemünk
nem egy plusz egy szem, ezt tudjuk talán.
Két ép szemünkkel olyan távlatot nyerünk,
mit kétszer fél szemünk megsejt csupán.
Ha Isten könyvét, a Bibliát olvasod,
külön-külön hittel s tudással is
szűk börtönödből láthatsz egy-egy csillagot,
de rájössz, az csupán fényes kavics.
Az igazgyöngy, s a boldogságok tengere
ezeken túl van, s ott vár Istened,
szeret, hisz Atyád Ő, s te édes gyermeke.*

*Két szemed ehhez tudásod s hited.
Ha benned egy e kettő, mint két fél szemed,
nem lesz számodra szebb szimfónia,
mint Isten könyvvé lett Igéje, ne feledd:
a két szemmel olvasott Biblia.*

K.R.: Professzor úr többször is megemlítette, hogy Kerekes Károly atya mennyire melegszívű, közvetlen, jóságos volt. Mondana még ennél többet is az ő személyiségéről, lelkületéről, lelkiségéről?

T.B.: Ezzel kapcsolatban hadd idézzek fel néhány gondolatot egyik prédikációjából, amit még annak idején szegedi tanárként a Szent József templomban a reggel 8-as miséi keretében mondott, s amit írásban is közreadott.⁵ Ebben a következők voltak az alapvető gondolatai: keresztény embernek a feladata szépen szeretni, szépen szenvedni, szépen meghalni, szépen imádkozni. Elmondhatjuk, hogy Károly atya mindezzel valójában a saját életfelfogását és saját életvitelét fogalmazta meg. Szépen szeretni, mondta a Bibliával együtt, hiszen maga a Szentírás nevezi a szeretetet szép szeretetnek, a bölcsességet pedig a szép szeretet anyjának. Szépen szenvedni, idézte ebben a beszédében is például Assisi Szent Ferenc esetét. Szent Ferenc szeme elromlott, és az egyiket operálni kellett. Az orvos megkérdezte, hogy mit szólna, ha véletlenül kiszúrná a szemét. Assisi Szent Ferenc erre azt válaszolta, hogy a másikkal mosolyogna az orvosra. Ilyen példákat állított Károly atya maga elé, és így igyekezett szeretni, mindenkit elfogadni, mindenkivel törődni és minden szenvedést elfogadni.

Soha nem lehetett érezni, hogy ő hátrányos helyzetűnek tartaná magát, pedig nem tanulhatott külföldön, sokáig nem működhetett papként, egyszerű beosztásokba került. Mégis mindig derűs, reményteli, másokat bátorító ember volt.

Szépen meghalni, fogalmazta meg számunkra. Annak ellenére, hogy a halál nem igazán vonzó és nem látszik szépnek, ő mégis azt mondta, hogy lehet szépen meghalni. Abból indult ki, hogy Jézus azt mondta halála előtt tanítványainak, hogyha nem mennet el, akkor nem tudná elküldeni a Szentlelket. Elmegyek és elküldöm a Szent-

⁵ A szövegét ld. fentebb, a 13-21. oldalakon.

Kerekes Károly O. Cist főapát

Kistálya, 1918. márc. 17. – Zirc, 2009. jún. 13.

A Szent Jeromos Bibliatársulat ünnepén (1995)

Károly atya a Szentírásról beszél

A Bibliatársulat bibliaapostolképző szemináriumán

A szeminárium résztvevőivel Leányfalun

Kerekes Károly O. Cist főapát temetése

Zirc, 2009. június 22.

leket. A halált Károly atya is beteljesedésnek fogta fel, mint ahogy Jézus életének befejezéséről is ez hangzik el magának Jézusnak az ajkáról. Beteljesedésnek fogta fel, és annak, hogy amit az ember ezen a földön művelt, azt itthagya, rábízta másokra, hogy mostmár mások kamatoztassák azt a Szentlélek vezetésével.

Szépen meghalni – ezt Károly atyáról is el lehet mondani. Amikor a végső időkben betegágyánál jártam, már nem tudott beszélni, nem tudott nézni sem. De ha a betegágyánál Jézusról, Máriáról énekelni kezdtünk, hallhatóan együtt énekelt velünk. Szépen imádkozni és szépen meghalni. Károly atyának az életéről és életének befejezéséről ezt bizony el lehet mondani. Egy versszakot elénekelt velünk, de már folytatni nem tudta, mert elfáradt. Csodálatos volt az a béke, az a türelem, amit az ő arcán látni, a szívében sejteni lehetett. Haláláról el lehet mondani, hogy az tulajdonképpen az ő egész életének a koronája, és amint ezt maga mondta: az ő elvesztése nem elvesztés, hanem átmenet. Elment, hogy mi folytassuk azt, amit tőle kaptunk, továbbvigyük, és mi is hozzunk ilyen maradandó gyümölcsöt. Károly atyától a Szentírás szeretetén túl az emberbaráti szereteten és jóságon, a reményen, a Szentlélek és Mária tiszteletén túl valójában ezt tanultam meg, és ezt tudom benne csodálni. Azt lehet mondani, hogy az ő élete maga volt az örömhír. Krisztus jó híre volt az ő egész élete, amíg köztünk élt, a maga szerénységével, emberszeretettel, Isten és Mária tiszteletével.

Kerekes Károly O.Cist. írásai Füzetünkben:

Az angyalokról a Bibliában, JerFüz 13, 5-12.o.

Az Ószövetség bölcsességi könyvei mai szemmel,
JerFüz 27, 8-16.o.

Mit jelent nekem a Biblia?, JerFüz 42, 33-40.o.

A Szentírás az életemben, JerFüz 67, 3-11.o.

Kerekes János Károly O.Cist. búcsúztatása

Dr. Kerekes János Károly ny. cisztercita főapát, biblikus tanár 2009. június 13-án Zircen elhunyt. A zirci Cisztercita Apátsági Bazilikában temették el június 20-án. A Bazilikában felállított ravatal előtt az engesztelő gyászmisét Dr. Bábel Balázs kalocsai érsek mutatta be. A szentmisén koncelebráltak: Dr. Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát, Balás Béla kaposvári megyéspüspök, Dr. Katona István egri segédpüspök, a ciszterci rendtársak és számos világi paptestvér, összesen mintegy százan. Kerekes atya áldozatos életéről Farkasfalvy Dénes Dallas-i cisztercita apát emlékezett meg a szentbeszédben, aki a gyászszertartást is végezte. Károly atyától Dr. Párdányi Miklós, a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium igazgatója búcsúzott, a Magyar Ciszterci Diákkör nevében pedig Visontai József egykori ciszterci diák. Az elhunyt főapátot a Bazilika altemplomában helyezték örök nyugalomra. Ez alkalommal hangzottak el az alábbi megemlékezések.

Bábel Balázs Kalocsa-Kecskeméti érsek: Krisztusban szeretett testvéreim! A magyar egyház kiválóságának, nagy öregjének, Kerekes Károly ciszter apátnak adjuk meg a keresztény végtisztességet. Nyugodtan mondhatjuk, hogy a magyar egyház gyászolja őt, nemcsak rendje és a szerzetes testvérek, hanem mindazok, akik ismerték és szerették őt, mert elmondhatjuk, hogy nagy tanítója volt ő mind a papságnak, mind a híveknek hosszú élete során. Elsorolni is sok mindazokat az állomáshelyeket, ahol ő végezte Szent Bernát fiaként lelkipásztori működését és küldetését. Mi most, ha belegondolunk, hogy mit mondana helyettem, azt mondaná, hogy adjunk hálát Istennek, és kérjük magunk számára a Szentlélek vigasztalását. Egy-egy haláleset alkalmával mindenki felidézi az elhunythoz kötődő, kapcsolódó emlékeit. Én is ezt tettem a halálhír vételekor, hiszen nagyon régóta ismertem Károly atyát. Kisgyermekkoromban is lelkigyakorlatot tartott nekünk, később is rekollekciókon hallhattam okos és bölcs szavát, és azt a Szentlélektől áthatott igazi lelkesedését, amely sose veszítette el a reményét és derűjét.

Aztán kalocsai érsekként megtudtam, hogy nagyon hosszú időn keresztül, 1957-től 1990-ig teljesített szolgálatot egyházmegyénkben, a legkisebb helyeken volt káplán, segédlelkész, de azt is azzal a hivatástudattal tette, ami egy igazi, a Krisztus szeretetében élő em-

berre jellemző. Épp a napokban találkoztam egy már özvegyé vált asszonnyal, és mesélte, hogy amikor kirándulásra mentek, titkon, természetesen, vitte a fiatalokat, úgy beszélt vele, mintha felnőtt lenne. Úgy fogadta el őt gondjaival és problémáival, hogy szinte megszűnt köztük a korkülönbség, mert mindenkit úgy fogadott, mint testvért, akit Isten küldött őhozzá. Ha egy jelben kellene felmutatni az ő életét, azt hiszem, egy Szentírást, a Szentléleknek a lángját kellene rajzolni arra az emlékműre, mert szerelmese volt Isten Szavának. Őtőle tudom, hogy a Szentírás ószövetségi részének első és utolsó betűje - héber szokás szerint fordítva olvasva - a szív szót adja ki, és ő azt mondja: dobbanjon szívünk az Isten Szavával. Az ő élete az Isten Szavával való dobbanás volt: meghallgatta az Isten Igéjét, megszívta, valóra váltotta, és mint az igazi családanya, a kincseiből mindig régít és újat tudott előhozni. Emellett Károly atyának a szentlelkessége, azt hiszem, mindannyiunknak szemébe tűnt, nem olyan formában, hogy nyelveken szólt volna, hanem őrizte azt a nagy optimizmust, amivel állandóan lángolt, és világítani tudott a nehéz években mindannyiunk számára. Ezt köszönjük meg most az Úrnak, hogy őt adta nekünk, a soktalentumos embert nagy nyelvtelenségével és hatalmas műveltségével. Imádkozzunk érte, kérjük Istentől bűnei bocsánatát. Fogadja be őt a jó Pásztor az örök hazába, nekünk pedig adja meg a legnagyobb vigasztalást, az üdvösség reményét és hitét. És olyan vigasztalást, hogy legyenek követői Szent Bernátnak a mai világban, az ő példája nyomán. Most, ha lehet kérni személyesen is, akkor imádkozzék értünk, ha az Úrnál van, és mint egykor Illés rávetette a köpenyét Elizeusra, adja ránk is azt a szent hagyatékot, amit ő a Biblia szeretetében, az Isten szeretetében megélt és megmutatott nekünk. Így kezdjük azt a keresztyény végtisztesség-adást, ami Krisztus áldozatához kapcsolódik a papság évében.

Farkasfalvy Dénes O.Cist. Dallas-i apát (részlet): Ez a tehetséges és szorgalmas ember, már mint fiatal pap, a széthullás, a feloszlás, a létbizonytalanság hullámai közé került. 1950-től nem a nagyráhatottság, hanem a remény, a ki nem alvó remény, és a magyar világ éjszakájában tovább lobogó hit lett ennek a szerzetesi életnek a fő motívuma. /.../ Az utolsó hatvan év sebeitől a magyar

közösség, a magyar egyház még mindig vérzik mint megannyi sebből. /.../ Kerekes Károly apát úr munkás évei nem egy briliáns képességű ember diadalmas munkásságát jelentették, hanem a sötét évek lehetőségei között a túlélés útjának a keresését és megtalálását. És mindvégig a remény ápolását. Már a hetvenedik évéhez közeledett, amikor magára vette azt a feladatot, hogy szétzilált, testileg és lelkiileg szétrombolt közösségét, a szétszórt nyáját ismét megpróbálja egybegyűjteni. /.../ Ám a pásztor fő feladata ezekben az években is több kínlódás volt, mint beteljesedés és öröm. A megsebzett embereket be kellett kötnözni, a semmiből kellett újra elindulni... És a semmi a lélek szintjén áó sokkal nagyobb úrt jelentett, mint pusztán az anyagiak. /.../ Újra és újra dilemmák álltak elő, és emberi remények nagyon nagy számban dőltek össze. /.../ A mai magyar életben - a mai életben mindenütt a világon - a legnehezebb az, hogy a remény ellen ne vétkezzünk.

A remény nemcsak szabad és lehet: nekünk a remény kötelességünk, feladatunk. Voltak idők, amikor a hit mártírjaira volt szükség. És mindig voltak és vannak idők, amikor a szeretet vértanúira volt és van szükség. De mi, akik ma élünk, sokszor arra vagyunk hivatva, hogy a remény tanúi legyünk. Egy olyan reménye-fogyott, reményeszkadt világ közepén, amely mindig csak a mára, vagy legfeljebb a tegnapi gondol, és a holnapot csak keserűen tudja nézni. Most a remény van a soron. /.../ A remény jegyében búcsúzom Kerekes Károly apát úrtól: a mosolyától, az önmagát mindig fölülmúló bizakodásától, a költői sorok mesterétől, aki mindig azt mondta: Ezeket a verseket csak azért írom, hogy jobban kifejezzem azt a pasztorális, lelki vezető, lelkekről gondoskodó aggodalmat, amit a szívemben hordozok. Az anekdoták emberétől, akinek a mosolya mélyén nagyon mély volt a humor. És nagyon megértő, óvatos, de bizakodó volt a lelke, amivel mindenkit megajándékozott. Adjon a jó Isten sok ilyen mosolygó, papi lelkületű és fáradhatatlan embert..."

É l ő I g e**BIBLIAISKOLA****Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat***Vágvölgyi Éva***Izrael a pusztában (Kiv 16,1-3.6-12 és 17,1-7)****A.) Alapgondolat**

A sivatag: kiaszott talaj és máladozó sziklák, élettelen messzeség, nyomasztó üresség. Életellenes tér, ellenséges, félelmetes, ijesztő, mint egy holdbeli táj, ami megtagadja az embertől az otthonosság érzését. Izzó hőség nappal, éjjel hideg, szomjúság, homokvihar, forró szél, mely minden élőlényt kiszikkaszt. Egyedüllét, határtalan sivárság. A sivatagban nincs az ember számára menedékhely, nincs segítése, a lehetőségeinek végéhez ért, ki van téve a mindenütt leseledő halálnak, az aszálynak, a szomjúságnak, a szomjhalálnak. Sehol nem tapasztalom meg olyan intenzíven a határaitam és az alapvető függőségemet, pl. egy vízforrástól.

Amilyen hosszan tartózkodunk a pusztában, annyira fogjuk érezni, hogy ott mennyire ki vagyunk szolgáltatva önmagunknak. Ott nem tudok elszökni önmagam elől. Mindaz, ami bennem van, vagy talán csak ami szeretnék lenni, előjön és szorongat engem. A puszta számomra az igazság helye és órája. Ki vagyok? Mire építem az életemet? Istenre? Vagy saját magamra?

Ettől válik a puszta lehetőséggé számunkra. Az öncsalások semmivé foszlanak. Életünk hamis istenei lelepleződnek. A birtok, a társadalmi tekintély, és mindaz, ami csak még lehetséges, hogy én legyek - azt itt mind el kell veszítenem. Sok minden, ami eddig fontos volt, nem lesz fontos többé. És így leszek én, ha a hallgatásba és a sivatag ürességébe helyezkedem, lassanként belsőleg is szabad, üres. Minden elhallgat, én magam is elnémulok és ezáltal befogadó

képessé válok. A sivatagban, ahol a halál közelében vagyok paradox módon újra közel kerülök az élethez. Az a hely, ahol olyan intenzíven megtapasztalom a tehetetlenségemet és függőségemet, mint sehol másutt, számomra ugyanakkor a szabadság helyévé válik. Megtanulok elhagyni, kilépni önmagamból és magamat az élő és jelenvaló Isten számára kinyitni és rábízni magam, hogy vezessen.

B.) Kivonulás könyve: 16,1-3.6-12 és 17,1-7

Éhség - manna

Kiv 16,1-3.6-12: ¹ Majd elindultak Elimből, és az Egyiptom földjéről való kivonulásuktól számítva a második hónap tizenötödik napján eljutott Izrael fiainak egész sokasága a Szín-pusztába, amely Elim és a Sínai között van.

² Zúgolódott ekkor Izrael fiainak egész közössége Mózes és Áron ellen a pusztában. ³ Azt mondták nekik Izrael fiai: »Bárcsak meghaltunk volna az Úr keze által Egyiptom földjén, amikor a húsos fazekak mellett ültünk, és jóllakásig ettünk kenyeret! Miért hoztatok ki minket ebbe a pusztába, hogy éhen veszítsétek ezt az egész sokaságot?«

⁶ Azt mondta erre Mózes és Áron Izrael valamennyi fiának:

»Estére megtudjátok, hogy az Úr hozott ki titeket Egyiptom földjéről,

⁷ reggel pedig meglátjátok az Úr dicsőségét!

Meghallotta ugyanis, hogy zúgolódtok az Úr ellen. Ugyan kik vagyunk mi, hogy ellenünk zúgolódtatok?«

⁸ Azt mondta továbbá Mózes: »Estére az Úr húst ad nektek enni, reggelre pedig kenyeret jóllakásig, mert meghallotta zúgolódásokat, mellyel ellene zúgolódtatok. Ugyan kik vagyunk mi? Nem mi ellenünk irányul zúgolódtatok, hanem az Úr ellen!«

⁹ Áronnak pedig azt mondta Mózes: »Mondd Izrael fiai egész közösségének: Járuljatok az Úr elé, mert meghallotta zúgolódtásokat!«

¹⁰ Amikor aztán Áron Izrael fiai egész közösségének elmondta ezt, ők a pusztá felé tekintettek, és íme, megjelent az Úr dicsősége a felhőben.

¹¹ Így szólt ekkor az Úr Mózeshez: ¹² »Hallottam Izrael fiainak zúgolódását. Mondd nekik: Estére húst fogtok enni, reggel pedig jóllaktok kenyérrel, hogy megtudjátok, hogy én, az Úr vagyok a ti Istenetek!«

Szomjúság - víz a sziklából

Kiv 17,1-7: ¹ Aztán elindult Izrael fiainak egész sokasága a Szín-pusztából, állomásról-állomásra, az Úr parancsa szerint, és tábort ütöttek Rafidimban. Itt nem volt ivóvíze a népnek. ² Perbe szálltak ezért Mózesrel, és azt mondták: »Adj nekünk vizet, hogy ihassunk!« Mózes

megkérdezte: »Miért pereltek velem? Miért kísértitek az Urat?« ³ A nép azonban szomjazott ott a víz hiánya miatt, és zúgolódott Mózes ellen: »Miért hoztál ki minket Egyiptomból? Azért, hogy szomjan veszíts minket, gyermekeinket és állatainkat?« ⁴ Ekkor Mózes az Úrhoz kiáltott: »Mitévő legyek ezzel a néppel? Kis híja, és megkövez engem!« ⁵ Azt mondta erre az Úr Mózesnek: »Vonulj el a nép előtt, végy magad mellé néhányat Izrael véneiből, aztán vedd kezedbe botodat, amellyel a folyóvízre ütöttél! Aztán jöjj, ⁶ és íme, én majd odaállok eléd a Hóreb sziklájára. Üss a sziklára, és víz fakad belőle, hogy ihasson a nép!« Úgy is cselekedett Mózes Izrael vénei előtt. ⁷ Azt a helyet pedig elnevezte Masszának és Meribának, Izrael fiainak perelése miatt, és azért, mert kísértették az Urat, mondván: »Köztünk van-e az Úr, vagy sem?«

C.) Bevezetés

1. Impulzusok a gondolkodáshoz

a.) A sivatag

»Az elátkozott esztendőben történt, abban, amelyet a "Nap Lakomájának" nevezünk el, mert ebben az évben a nap kitolta a sivatag határait, sugarait ontva-zúdítva a homokra a csontok, a száraz cserjék, a döglött gyíkok áttetsző bőre és a tevék levásta, szórré silányult füvek között. Ő, aki által a virágok szára épül, felfalta saját teremtményeit, és úgy trónolt elszórt tetemük felett, mint összetört játékaik között a gyermek.

Kiszikkasztotta még a föld alatti tartalékokat is, kiitta a ritka kuttak vizét. Kiszítta még a homok aranyszínét is, amitől a homok üres, olyan fehér lett, hogy ezt a vidéket Tükörnek neveztek el. Mert a tükörben sincs semmi, a magába fogadott képeknek sincsen se súlyuk, se tartamuk. Mert, akárcsak a sóstó, néha a tükör is gyulladásba hozza a szemet.

Ha eltévednek, ha belesnek ebbe a csapdába, amely még sohasem adta vissza zsákmányát, a tevehajcsárok eleinte nem ismerik fel, mert nincsen semmi ismertetőjele, és úgy vonszolják benne magukat, mint napon az árnyékukat, jelenlétük kísértetét. Lépre csalta őket a fény, ők azonban azt hiszik, hogy még mennek, s még az örökkévalóság torkában is azt hiszik semmi erőfeszítés nem használ a végtelen tér mozdulatlanságával szemben. Nem létező kutat keresve örülnek az üdítő alkonyatnak, holott ez az üdeség már csak hasztalan

haladék. Talán még panaszkodnak is, ó, együgyű teremtések, hogy az éjszakák lassan érkeznek, holott nemsokára oly sűrűn suhannak majd el felettük, mint pillák verdesése. És miközben rekedt torokhangon szidalmazták egymást jelentéktelen sérelmek, igazságtalanságok miatt, nem sejtik, hogy számukra már igazság tétetett.

Azt hiszed, hogy errefelé sietnek a karavánok? Hagyj elmúlni húsz századot, aztán jöjj vissza, és nézd meg!

Időbe süllyedve, homokká változva, tükör felitta kísértetalakokként így fedetem fel őket én is, amikor meg akarván tanítani a halálra, atyám maga mögé ültetett, és kilovagolt velem.

“Ott, ni – mondotta – valaha kút volt.”

Az egyik ilyen függőleges kürtő fenekén, amelyek olyan mélyek, hogy csak egyetlen csillag látja meg magát benne, még a sár is meg volt keményedve, s a befogott csillag kihunyott benne. Már pedig elég, ha egyetlenegy csillag hiányzik, hogy oly biztosan elpusztuljon útján a karaván, mintha törbe csalták volna.

A kút keskeny szája körül, mint valami elvágott köldökzsinór körül, valamikor hiába tolongtak emberek és állatok, hogy véruket éltező vizet kapjanak a föld gyomrából. De a legserényebbek és leghozzáértőbbek is, akiket kötélen eresztettek le a kút fenekére, hiába kaparták-túrták a megkérgesedett földet. Elevenen türe szúrt rovarként, amelyik a halál rángásai között szétszórta maga körül szárnyai selymét, hímporát és aranyát, egyetlen kiszáradt kúttól földhöz szegezve lassan már fehéredett a karaván a kifogott állatok, a kifosztott málhák, a kavicsként kiszórt gyémántok és a homokba süllyedő nehéz aranyrudak mozdulatlanságában.«

(Antoine de Saint Exupery: Citadella)

»Az a nyugati szél fúj, amely tizenkilenc óra alatt kiszáritja az embert. Nyelőcsövem még nem zárult teljesen össze, de kemény és fájt. Valami kapar benne. Nemsokára elkezdődik az a köhögés, amelyről beszéltek egyszer nekem - már várom. Nyelvem nehéz. S ami a legsúlyosabb: fényfoltokat látok. Amikor majd ezek a fényfoltok lángokká válnak, lefekszem.

Gyorsan megyünk. Fölhasználjuk a hajnal hűsét. Tudjuk, hogy mikor a nap erősen sütni kezd, már nem fogunk menni.

Már nincs jogunk hozzá, hogy izzadjunk. S ahhoz sincs, hogy várjunk. Ez a hűvösség: csak tizennyolc százalék a páratartalom. A szél a sivatagból jön. S ez alatt a hazug és gyöngéd simogatás alatt elpárolog a vérünk.

Az első napon egy kevés szőlőt ettünk. Három napja pedig egy fél narancsot és egy fél száraz süteményt. Milyen nyállal emésztettük volna meg a táplálékot? De nem érzek semmi éhséget; csak szomjúságot érzek. És most már mintha a szomjúságnál is jobban érezném annak következményeit. Torkom kemény. Nyelvem, mint a gipsz. Kínzó kaparás, számban rettenetes íz. A víz bizonyára meggyógyítaná őket, de nincs már emlékem amely földézné bennük ennek az orvosságnak az ízét. A szomjúság inkább percről percre betegség, percről percre kevésbé kívánság. Úgy tűnik a források és gyümölcsök már nem támasztanak bennem olyan gyötrelmes képeket. Elfelejttem a narancs fényes színét; elfelejttem lassan azt is, hogy szeretek valakit. Talán mindent elfelejtettem már...

Nincs bennem semmi más, mint nagy szárazság a szívemben. Össze fogok esni, és nem ismerem a kétségbeesést. Még csak nem is fáj. Kár: a fájdalom jó lenne, mint a víz. Az ember szájalmat érez maga iránt, és úgy sajnálja magát, mint egy jó barát. De nekem nincs már barátom a földön...

A sivatag ... én vagyok. Nem képződik bennem többé nyál, de nem képződnek kívánatos képek sem, amelyekért epekedhetnék. A nap kiszárította bennem a könnyek forrását.«

(Antoine de Saint Exupéry: Az ember földje)

b.) Istennel találkozás a pusztában:

»El kell jutni a sivatagig és ott kell tartózkodni egy ideig, hogy befogadjuk Isten kegyelmét; ott üresedik ki az ember, ott dob ki magából mindent, ami nem Isten, ott üresíti ki teljesen lelke hajlékát, hogy minden helyet egyedül Istennek hagyjon. A pusztán átmertek a zsidók, Mózes is ott élt, mielőtt megkapta volna küldetését, Szent Pál, Aranyszájú Szent János is a pusztában készültek fel ... Ez elengedhetetlen ... Ez a kegyelem ideje, olyan periódus, amelyen minden léleknek szükségszerűen át kell mennie, ha gyümölcsöt akar teremni. Szükség van erre a csendre, összeszedettségre, minden teremtmény teljes elfeledésére; Isten így alapozza meg uralmát a lélekben és teszi

annak életét bensőséggé ... Később, a lélek pontosan olyan mértékben hoz gyümölcsöt, amilyen mértékben ez a belső ember kialakult benne. Ha a benső élet nulla, hiába minden buzgóság, jószándék, munka; mindez nem hoz semmi gyümölcsöt. Az ember csak azt adja, amije van. Csak ebben a magányban, ebben az életben, ebben az Istennel való magányban, a léleknek ebben az összeszedettségében ... adja Isten önmagát egészen annak, aki egészen Őneki adja magát ...»

(Charles de Foucauld, Puskely Mária ford.)

»Sivatag ... sivatag ... Sivatatag!

Mikor ezt a szót kiejtem, érzem, hogy bensőmben egész valóm megrázkódik és útra kél, akkor is, ha testem mozdulatlanul egy helyben marad.

A bizonyosság megragadása ez, hogy Isten az, aki megment, hogy nélküle a „halál árnyékában” élek, és ha ki akarok jutni ebből a sötétségből, azon az úton kell meginduljak, melyet Ő mutat nekem.

A „sivatag, puszta” szavak többet mondanak a földrajzi kifejezésnél, mely képzeletünkben lakatlan, kiszáradt, terméketlen földdarab képét idézi föl.

Annak, aki hagyja magát a Lélektől vezetetni, aki megeleveníti Szavát, a „sivatag, a puszta” Isten csöndes keresését jelenti, „függőhidat”, amit az Istenbe szerelmes lélek feszít saját gondolatai mélysége, a megkísértés szeszélyes, vad hasadéka, félelmei vad szakadéka fölé, amelyek mind Istenhez vezető útját akadályozzák.

Igen, szent az ilyen csöndes puszta; imádság minden más imádság fölött, mely Isten állandó jelenlétéhez vezet és az elmélyülés csúcsaira, ahol a végre megbékélt lélek annak az akaratóból él, akit teljes odaadással, feltétlenül és örökre szeret.

A puszta azt a hely, ahol bátorságot meríthetünk, ahol az igazat mondhatjuk, mert tudjuk, hogy Isten az igazság. A puszta az a hely, ahol megtisztulhatunk, s cselekvésre készülünk fel, mintha csak az az izzó parázs érintene, melyet az angyal helyezett a próféta ajkára.«

(Carlo Carretto: Városban pusztai magányod)

2.) Izrael a pusztában

a.) A manna-történet központi motívuma

A központi motívum (mint a pusztai vándorlás összes történetében) Izrael *zúgolódása*. Az Egyiptomból való kivonulás során Izrael eljutott a pusztába, és ott egy rendkívül életveszélyes szükséghelyzethez került. A zúgolódást ebben a helyzetben, mint a halálfélelem lázadó kiáltását lehet értelmezni, mint panaszt és egyben, mint vádat.

Érthető, hogy a szükséggel teli jelenből a múlt majdhogynem megdicsőült fényben tűnik fel: gazdag táplálék, életbiztonság, természetes halál. Ugyanakkor érthető az is, hogy tekintettel a pusztulás közeli látszatára, szemére veti a vezetőknek, akik a népet ebbe a szükséghelyzetbe vezették.

Ebben a helyzetben érthető, hogy a zúgolódásban maga a kivonulás népe a tét: Ha a zúgolódó nép azt mondja, hogy Mózes és Áron (Egyiptomból) ebbe a pusztába kivezette, akkor az azt jelenti, hogy az eddig megtett utat nem akarja elismerni Jahve tettének. Így a vezetők elleni zúgolódás mélyebb távlatot kap, végső soron Jahve ellen zúgolódnak.

Amikor Mózes erre rámutat, és ez ott rejlik korholó szavaiban, akkor elkülönül népétől. Jahvéból a zúgolódás nem vált ki korholást. Nem számítja ellene való bűnös lázadásnak vagy engedetlenségnek. A panasz és a vád a szükségből ered: csak aki már megtapasztalta a szükségét és a halálfélelmet és abból kiáltott, tudja a megmenekülést megtapasztalni.

Izrael zúgolódására a pusztában Jahve az élet ajándékával válaszol, amit, ellentétben az egyiptomi biztonságos étellel, nem kell rabszolgasággal megvásárolni. Jahvénak ez a segítsége a mindennapi kenyérrel újra akarja éleszteni Izraelben a hitet, hogy ő, Jahve volt az, aki népet Egyiptomból kivezette.

b.) A sziklából fakasztott víz

Ennek a történetnek is Izrael zúgolódása az alapmotívuma. Itt még erőteljesebben kitűnik a nép hitetlenségének motívuma, mint a manna-történetben. A nép a kivonulásra többé már nem úgy tekint, mint Jahve szabadító-megmentő tetteire, és mint az életre vezető útra,

hanem mint Mózes önhatalmú tetteire, és mint olyanra, amely a halálba vezet. A helyzet a pusztában nyilvánvalóvá teszi, hogy Izrael népe többé már nem bízik Jahvéban, hanem kézzelfogható biztonságot keres magának. Mózes is ennek a meggyöngült hitnek a hatása alá kerül, de azért mégis a nép nevében Jahvéhoz kiált. Segélykiáltása kifejezi a szomjazó, szenvedő néppel való szolidaritását.

És Jahve újfent nem dorgálással válaszol. Ebben a helyzetben is sokkal inkább arról tesz tanúbizonyságot, hogy „Én veletek vagyok”, aki élő vizet ajándékozik nektek. Ez az élő víz az előjátéka, szimbóluma az élet ajándékának, melyet a Sínai útmutatásban kaptak.

A történet értelmét egy kérdésben foglalja össze a vége, amelyet utólagosan adtak a nép a szájába a Jahvéval való szövetséggel kapcsolatban: »*Köztünk van-e az Úr, vagy sem?*«Ez az a kérdés, amelyet a szélsőséges pusztá-tapasztalatban mindig újra feltesznek: Valóban velünk van Jahve ilyen helyzetben? Valóban ő a mi Istenünk, ha nekünk ezt el kell szenvednünk? Hol volt Jahve, amikor Jeruzsálemet lerombolták és Izrael népét fogságba hurcolták ... stb. Úgy kell érteni ezeket a kérdéseket, hogy Jahve tetteivel és általuk a róla alkotott képpel kapcsolatban akarnak valamit leszögezni. Ott a pusztában még ez a fontos kérdés nem hangzik el. Izraelnek majd a pusztai vándorlás tapasztalata tanítja meg, hogy bajban az Úrhoz kiáltson. Mint ahogy végveszély idején Judit könyvében, vagy ahogy a későbbiekben a 107. zsoltár elmondja:

5 Éhséget és szomjúságot szenvedtek,
a lélek elepedt bennük.

6 De szorongatásukban az Úrhoz kiáltottak,
s ő gyötrelmükből kiragadta őket.

8 Áldják tehát az Urat irgalmasságáért,
az emberek fiaival művelt csodáiért,

9 mert a szomjazók elteltek
és az éhezőket eltöltötte minden jóval.

D.) Óravázlat

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
1. Ének: Csak vándorolunk az éjben	ének kottából	Áldjad én lelkem az Urat, 225. o., 5 p.
2. Bevezető beszélgetés	képmeditáció	sivatagot ábrázoló képek
<p>► Képmeditáció a sivatagról: sivatagi tájat ábrázoló képsort nézünk csendben</p> <p>► Megbeszéljük a benyomásokat és asszociációkat</p> <p>► Odaképzünk magunkat a képek nyomán a sivatagba: Milyennek érzilem ezt a pusztai vándorlást? Mit érzek, ha már hosszú ideje, talán napok óta kell ott vándorolnom? Mi történik ott velem? Milyen tapasztalatokat szerzek?</p> <p>Segítségül a gondolkodáshoz, lásd Impulzusok Bevezetés 1.</p>	<p>csoportos beszélgetés az óravezető irányításával</p> <p>a képek letehető hozzá a Bibliatársulat honlapjáról: www.bibliatarsulat.hu > <i>Sivatagi táj</i> címszó</p>	40 perc
3. Izrael a pusztában	a két szentírási részlet	szentírási szövegek
A manna-történet és a vízfakasztás a sziklából tartalmi motívumai	hangos felolvasása	külön lapon tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza
<p>1. Elolvassuk mindkét szentírási szöveget, utána beszélgetés a megadott kérdések alapján: ► Mindkét esetben milyen helyzetben találja magát Izrael?</p> <p>► Hogyan viselkedik? Meg tudom érteni ezt a magatartást? Én is hasonlóképpen reagálnék hasonló helyzetben?</p> <p>► Hogy értékeli a mindenkori szöveg ezt a magatartást? Ebben van különbség a két szöveg közt? Mit jelent ez a magatartás a kivonulás népének vonatkozásában? Hogy viselkedik Mózes a manna-történetben, és hogy a vízfakasztás-történetben? Hol szimpatikusabb nekem?</p> <p>► Miként reagál Jahve, és miként nem? Meglep engem az a reakciója?</p>	<p>utána csoportos beszélgetés az óravezető irányításával</p>	60 perc

Feladat

Módszer

*Eszközök,
időtartam*

2. Elmélyülés és aktualizálás a »*Köztünk van-e az Úr, vagy sem?*« kérdéssel kapcsolatban: ►Élethelyzetek Izrael életében és a miénkben, amelyekből ez a kérdés feltör?

►Miért tartja a szöveg Jahvéhoz nem illőnek, kísértésnek ezt a kérdést? (Talán segít ebben a Jézus megkísértéséről szóló történettel való összehasonlítás: "Ha Isten Fia vagy, akkor ...")

►Miért létfontosságú az, hogy ezt megkérdezzük, és hogy zúgolódnak?

►Mit kell Izraelnek megtanulnia a pusztai helyzet elszenvedésével? Mit kell megtanulnunk, főképp a mi pusztai-helyzetünkben, hogy Isten megmentő tette többnyire nem függ kézzelfogható dolgoktól?

Ld. Bevezetés, 2.

4. Újra megnézzük a sivatagi képsort

csendes,
egyéni gondolkodás

sivatagot
ábrázoló
képek, 5 perc

5.) Befejező ima, ének

kötetlen ima:
könyörgés,
bűnbánat,
hálaadás,
ahogy adódik

kotta, gyertya,
gyufa, 10 perc

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat budapesti Központjában „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik (szeptembertől júniusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig). Jelen füzetünk a hatvanhatodik óra anyagát tartalmazza.

Budapest, 2009. jún. 29.

Szeretettel:

Vágvölgyi Éva órávezető
Tarjányi Béla szakmai vezető

A Szent Pál-év mérlege

Még II. János Pál bízta meg Andrea Cordero Lanza di Montezemolo bíborost azzal, hogy egy erre a célra létrehozott bizottság élén tanulmányozza a bazilika és a hozzá tartozó extraterritoriális létesítmények felújítását. A Szentatya halála után XVI. Benedek pápa hagyta jóvá az átrendezés tervét, amely a bazilikára, valamint a hozzá tartozó bencés apátságra és egyéb intézményekre vonatkozott. A bíboros ekkor javasolta Benedek pápának a Népek Apostolára emlékező jubileumi év megrendezését, Szent Pál születésének 2000. évfordulója alkalmából. A pápa örömmel fogadta az ún. „tematikus” év megrendezésének ötletét, amelynek két alapvető célja volt. Egyrészt az, hogy jobban megismertesse a hívekkel a Népek Apostola által ránk hagyott rendkívüli üzenetet, másrészt egyre inkább erősítse az ökumenikus kapcsolatokat az egyes keresztény közösségek között.

Ez utóbbi egyébként minden pápai bazilika intézményes feladata – tette hozzá Cordero Lanza di Montezemolo bíboros. Így született meg először a történelemben a páli jubileumi év, amelyre meghívást kapott a világ minden katolikus püspöke és általában minden keresztény közösség. Az eseményt XVI. Benedek pápa a Szent Pál bazilikában nyitotta meg 2008. június 28-án Szent Péter és Pál apostolok vesperásával. A Szentatya mellett állt I. Bartholomaiosz konstantinápolyi ökumenikus pátriárka is.

Az elmúlt év során hívek számtalan csoportja érkezett püspökeik vezetésével, nemcsak Olaszországból, hanem a világ minden részéről. Szerzetesek és szerzetesnők, Istennek szentelt életet élők, egyházi mozgalmak, társulások tagjai, egyetemi, iskolai, kollégiumi csoportok, plébániai hívek, egyszerű családok. Nemcsak katolikusok, hanem ortodoxok, protestánsok, anglikánok és különféle egyéb keresztény felekezetek képviselői keresték fel a Népek Apostola sírját – lehetetlen megállapítani, összesen hányan voltak. A legnagyobb létszámú zarándok csoport az elmúlt héten az olaszországi Aversa egyházmegyéjéből érkezett több mint hatezer hívővel. 100 autóbusszal és egyéb járművekkel jöttek el Rómába. Az év kiemelkedő eseménye volt Chiara Lubich temetése, amelyen a Fokoláre mozgalom 20 ezer tagja vett részt a világ számos országából. Sokan csak a ba-

zilika előtti téren elhelyezett óriáskivetítőkön követhették a gyászszertartást. A jubileumi évet megelőzően naponta átlagban néhány ezren keresték fel a Szent Pál bazilikát, míg idén például május elsején több mint 18 ezer volt a zarándokok száma. Ezekben az utóbbi hetekben naponta átlag tízezren keresik fel Pál apostol vértanúságának helyét.

A bazilika főpapja utalt rá, hogy Rómán kívül számos kezdeményezéssel emlékeztek meg az egész egyetemes egyházban a Népek Apostoláról, majd felidézte a bazilikában végzett felújítási munkálatokat. Ezek közül a legfontosabb az volt, hogy rést nyitottak a Pál sírját körülvevő pápai oltár alatti V. századi téglafalban. Ez lehetővé tette, hogy a hívek megpillantsák a mindezidáig rejtve maradt hatalmas márvány sírbolt egyik oldalát. Az imára összegyűlt zarándokokat így mindössze néhány méter választja el a szarkofágtól, amely 20 évszázada őrzi a Népek Apostolának földi maradványait.

A páli év lezárása alkalmából a Szentatya hét pápai delegátust küldött a Népek Apostolához fűződő legfőbb szent helyekre: a Szentföldre, Damaszkuszba, Tarsuszba, Ciprus szigetére, Athénbe, Máltára és Libanonba. Egy-egy bíboros vezette a küldöttséget, amelynek tagjai hálát adnak Istennek az elmúlt jubileumi évért és arra buzdítják a helyi híveket, hogy folytassák a páli év kezdeményezéseit, haladjanak tovább a keresztény egység visszafordíthatatlan útján.

Andrea Cordero Lanza di Montezemolo bíboros sajtótájékoztatója,
2009. jún. 26. (Vatikáni Rádió)

A Szent Pál-év mérlege Törökországban

A törökországi püspöki konferencia elnöke, Luigi Padovese a Fides missziós hírtügnökségnek adott interjújában megállapította, hogy a páli jubileumi év nagy jelentőségű volt a helyi egyház számára.

Az eseményhez csatlakoztak a Törökországban jelenlévő különböző egyházak és egyházi közösségek, megerősítve az ökumenikus kapcsolatokat. Pálról mint az egység Apostoláról emlékeztek meg a keresztények. Luigi Padovese püspök, Anatólia apostoli helynöke

hozzátette: a törökországi keresztények ismét felfedezték identitásukat. A keresztény sajtó jelenléte által, az ifjúsági, szerzetesi és egyéb zárandoklatok során a hívek elmélyítették azt az önazonosságot, amelyet Pál oly világosan hirdetett és védelmezett. Egy muzulmán többségű országban ez rendkívül fontos, anélkül, hogy egyfajta hamis irenizmus, a béke kedvéért történő megalkuvás csapdájába esnének. Ez önmagunk elvesztését jelentené.

Padovese püspök hangsúlyozta a zárandoklatok nagy értékét: hívek ezrei özönlöttek ebben az évben Tarzuszba és Antióchiába. A zárandokok áradata, amely nem turizmus volt, pozitív hatást gyakorolt a közvéleményre. Többekben megváltoztatta azt a benyomást, hogy a keresztények már elveszítették hitüket, és a fogyasztás rabjává váltak, mellőzve a vallási értékeket. A páli év mérlege tehát rendkívül pozitív – mondta a főpásztor, aki annak a reményének is hangot adott, hogy a zárandokok által idén kitért kapu örökre nyitva marad. – A jubileumi évet Törökországban Jean-Louis Tauran bíboros, a Szentatya különleges küldötte zárta le június 28-án, ünnepélyes ökumenikus szertartással, amelyen részt vett I. Bartholomaiosz konstantinápolyi ökumenikus pátriárka, valamint több keresztény vallási vezető is.

Június 30-án a török hatóságok szervezésében a vallásközi barátság jegyében került sor Tarzuszban, az Apostol szülőhelyén a Szent Pál-év hivatalos lezárására. Ezzel egyidejűleg Iszkenderunban megrendezték a XIII. Nemzetközi Szent Pál szimpóziumot. A rendezvényen, amelynek szervezője Luigi Padovese püspök és az Antonianum Pápai Egyetem volt, számos európai egyetem neves teológusa és professzora vett részt. *(Vatikáni Rádió / Magyar Kurír)*

„**A KÖVEK ÜZENETETE**” címmel jelent meg Társulatunk gondozásában egy igen érdekes és hasznos **DVD-összeállítás Szent Pállal kapcsolatban**. A DVD-n megtekinthető: Kránitz Mihály vetítettképes előadása a Pál apostollal kapcsolatos kis-ázsiai helyszínekről és emlékekről, hallható Tarjányi Béla előadása Szent Pál apostorlól (kísérő természeti képek a Pilis hegyvidékről), és Sillye Jenő három dala Szent Pálról. (kísérő képek a Biblia Éve eseményeiről)

Székely István

Biblikus folyóiratok szemléje

A **Biblica** 1/2008. számában Peter Dubovsky bemutatja, hogy a 2Kir 15-23 másként jellemzi a Kr.e. 8. századi Asszíria terjeszkedő hatalmát, mint más történeti források. A terjeszkedés Izrael és Júda számára is busásan megfizetett védelmet jelentett (ld. pl. 2Kir 15,17-20 ill. 16,1-9); a védettségből később hódoltság és izraeliek kitelepítése lett, végül pedig Hiszkija »elpártolása« miatt az asszír hódítás Júdára is kiterjedt (2Kir 18-20)! Mindez a bibliai szöveg szerint kb. Kr.e. 700-ig tartott, holott más források, és Izrael, sőt Júda ásatási emlékei évtizedekkel későbbi – még Egyiptomot is érintő – folytatódását igazolják. A Bibliában hiányosak a korábbi asszír kapcsolatok is (csak az szerepel, ami a vallást vagy a politikai hatalmat érintette). A 2Kir tudatosan torzított nézőpontját *Izajás jövődölése* alapján érthetjük meg; az Úr üzenete *az asszír királynak: 2Kir 19,21-28-ban és Júda királyának: 2Kir 19-20-34-ben*. Asszíria legyőzi Szamariát; Izrael a bűneiért bukik el (pl. 2Kir 17,7-23), de bukik a fennhéjázó, Izrael Szentjét káromló Asszíria is. A cikk szerint a befejezés a júdabelieket is (a Hiszkija által elindított és röviden 2Kir 18,4-ben is jelzett) megújulásra készíti.

Georg Hentschel és Christina Nieben a Bir 20-ban leírt egyedülálló történet bibliai leírásával foglalkozik (a gibesi szégyenletes tett miatt *Benjamin elleni testvérháború* és annak következményei). Részletes elemzés után kiderül, hogy a szöveget a fogság után írták, Izrael szemszögéből. Deuteronomista érveléssel (»hogy eltűnjék a gonoszság Izraelből«) és katonai kifejezések helyett papi megfogalmazásokkal (pl. »összejöttek«) találkozunk. A »testvér« elleni harc csak ismételt vallási cselekmények (sírás, böjt, áldozatok) után lehetett sikeres. A 36c-kb.47. vers külön forrásból származhat. – Chris Keith először idézi azt az 5 szöveget, amelyet *Szent Pál saját kezével írt* egy-egy levelének végére, majd ennek a gesztusnak jelentőségét tárja fel. Az írni-tudás nagy dolog volt: egyiptomi iskolai papiruszok fedték fel (Oxyrynchus), hogy a növendékek szótagok írását tanulták meg, másolni pedig csak betűnként tudtak. (A lakosságnak csupán

néhány százaléka tanult meg írni, és még kevesebben olvasni is.) A sajtókezű rövid szöveg növelte írójának tekintélyét, és kifejezte a címzettek iránti megbecsülését. Hogy valóban a görög-római társadalom írni és olvasni is tudó elitjéhez tartozott, azt jelezte a levél többi részének írnokkal való megíratása. Feltehetőleg Pálnak szüksége is volt olyan írnokra, aki a görög köznyelvet hibátlanul ismerte. (Josephus Flavius is hasonlóan írnokkal dolgozott.) – Benjamin E. Reynolds rövid hozzászólása a Dán 7,13-14 szerint látott »emberfiához hasonló valaki«-ról megállapítja (magából az ógörög szövegből), hogy az Ősöreghez hasonló, királyi és messiási személy. – Paul Foster szerint a Q-forrás szövegei az Emberfiát »két lépcsőben« mutatják be: a hallgatók saját elnyomott helyzetükben látják a szenvedő Jézust és várják szabadító eljövetelét. Ezt a szabadító segítséget azonban többször már a jelenben is megtapasztalják, sőt az átélt szenvedés és a segítség néha nem is válik el egymástól.

A Bibel und Kirche 2/2008. számában Thomas Söding általánosan és sokoldalúan, példákkal megvilágítva mutatja be *Jézus példázatait* (szavaiban és tetteiben). Ezek Istennel való találkozásra hívnak; témájuk az Ő országa, akarata, kegyelem, ítélet és megváltás, a példákat mindenki érti, általuk felfedezi igazi önmagát és embertársait is. Minderre Jézus elvonult imáiban készül fel. Bennük akkori és mai *hallgatói és szemlélői Isten országának életében vesznek részt*: együtt Jézussal és a tizenkettővel, a meggyógyított betegekkel, de tanúiként a provokáló templomtisztításnak is. Így mi magunk is már most meghívottai vagyunk, és házigazdái is lehetünk Vele egy lakomának. – Sabine Bieberstein megállapítja, hogy egy példázat hatást gyakorol a hallgatóra és az olvasóra. A szentírásmagyarázók természetesen azt vizsgálják, hogy Jézus példázatai mit mondtak a befogadó, vagy a vele szembenálló hallgatónak. Egy mai olvasó azonban *ugyanazokban a szövegekben több másféle értelmet* is talál, és ezek mindegyikét is »eredetinek« kell tekintenünk. Több helyen maguk az evangéliumok hívnak fel másféle átgondolásra (esetleg kérdő formában, vagy akár nyitva hagyott befejezéssel). Nem közömbös az olvasó helyzete, pillanatnyi lelkiállapota sem. Újszerű értelmet kínálnak a hasonlatok, metaforák. Ezeket gyakran használjuk Isten és a vallás titkainak kifejezéseire. Néha meglepően új szemléletet nyújtanak, de

helyeset csak akkor, ha valóban meglévő (érvényesnek felismert) hasonlóságokra épülnek. – Claudia Janssen azt vizsgálja: mit mondhatott Isten országáról Jézus hallgatóinak vagy az első olvasóknak *a magától növekvő vetés* és *a mustár* példázata (Mk 4,26-29 és 4,30-32)? Jézusnak Mk 4,1-20-ban szereplő magyarázata azt jelenti, hogy a látottakat vagy hallottakat az érti meg, aki kész azokat valóra váltani. Esetünkben mindkét példázat a látásról szól, és szavaikat eredeti jelentésükben kell érteni. Aki nem így érti (Róm 1,18-23), az nem ismeri el *a teremtő Istent, aki mindenkiről gondoskodni akar* (v.ö. Zsolt 104). A mustárcserje pedig nem nagy, hanem Isten országát jelképezi, *amelyben minden nép békésen megfér*. Mindkét példa – a földművesek kemény munkája és a birtokosok uralma mellett is – a növényvilág Isten által érettünk teremtett csodájára irányítja a figyelmünket.

Luise Schuttruff megállapítja, hogy Jézus és a korabali Izrael, majd utána a keresztények Isten országának (az új égnek és új földnek: Iz 65,17; Jel 21,1) *evilági* eljöttét remélték. Ez a jogtalanság és erőszak végét, valamint az Emberfia eljöttét jelentette; az új világról elég volt annyit hirdetni, hogy Isten királysága lesz; tudták, hogy ebben a szegényeké, a gyászolóké és a szelídeké lesz a föld (Mt 5,3-5). Csak sokkal később (a 18. századtól) képzeltek az Isten országáról írtakat a *földöntúli* jövő jelképes leírásának. Ma ez csak az egyik lehetőség, hiszen a völegény Mt 25,10-12-ben, vagy a Lk 15,32-ben szóló apa – mint Jézus korában, úgy ma is – jelenthet egy most itt a földön (köztünk) élő embert is! A cikk számos utalással kíván segíteni annak eldöntésében, hogy adott esetben a hasonlítás alapja milyen valódi vagy elképzelt evilági helyzet (vagy esemény) legyen. – Michael Fricke *a talentumokra* vonatkozó példabeszéd (Lk 19,11-27) szokásos értelmezése mellé (vagyis hogy Isten számonkéri azok jó felhasználását) egy lényegesen eltérőt állít: a szegényeket elnyomó, kizsákmányoló világ durva valóságával gyökeresen szembe kell szállni! Nem csak a »felszabadítási teológia« magyarázza így, hanem Jézus szavait is így érthették, akik Izrael felszabadulását várták; azonban egy ilyen politikai változásnak remélt sikere is távol van attól az alapvető változástól, amit Jézus hirdetett és amit ma is kíván. – Walter Kirchschräger felhívja a figyelmet arra a szakadékra, amelyet a példabeszédnek át kell hidalnia, ha Istenről kíván szólni. Ilyen már a zsidó Bibliában is létezett (pl. Iz 5,1-6; és prófétai jelek). Jézus

használta a hasonlatokkal való beszéd összes fajtáját. A cikk táblázatai bemutatják a szinoptikus evangéliumok példázatait (forrással, sorrendjükkel), majd rövid szövegek jellemzik az egyes evangéliumok sajátosságait. Ezután a János-evangélium hasonlatai következnek, köztük a számos »én vagyok«, és végül Jézus ígérete arról, amikor már nyíltan beszél az Atyáról. Végül – azt hiszem (Sz.I.) – lelki egyetértéssel olvashatjuk a szerző által legjellegzetesebbnek ítélt evangéliumszövegek sorát: a templomtisztítást; a tizenkettő kiválasztását; amikor Jézus a porba írt; a közös étkezéseket; Jézus megkezesztelkedését; a kézrátétel gesztusát; az utolsó vacsorát; a gyógyításokat stb. Ezek együttesen az eszkatologikus beteljesülés jelképei.

Maria Neubrand a legutóbbi másfél századnak Jézus példabeszédeire vonatkozó *elméleteiről* kíván rövid áttekintést adni. Adolf Jülicher szerint ezek a példázatok feltételezett »eredeti szövegű«, nem allegorizálható, egyetlen szempontra alapozó alkotások. Harold Dodd-nál a Jézusban már megvalósult Isten országáról szólnak. Joachim Jeremias Jézus életének helyzeteihez illeszti őket (többnyire vitaeszközként); ebben segített az »ipsissima vox Jesu« kutatás is. Egy újabb irányzat szerint Jézusnak jellegzetesen »drámai« példabeszédeiben Isten országa jelkép: a szeretet, a szabadság, a remény új létmódja. A cikk végül hangsúlyozza, hogy Jézus példázatait nem helyes példabeszéd-gyűjteményként kezelni, mert azok szerves részei az evangéliumoknak. – Ruben Zimmermann közli, hogy szerkesztésében, 46 szerző munkájával igen terjedelmes kötetként 2007-ben megjelent *Jézus példázatainak kompendiuma*. (Rövidesen olvasható lesz hozzá egy kiegészítő tájékoztató is.) A mű 104 példázat-szöveget közöl (az evangéliumokból és apokrifekből). A cikk röviden körülírja, hogy mit tekintettek egységesen »példázatnak« (a német címben »Gleichnis«): példázatot, egyszerű hasonlatot, példabeszédet stb. Minden példázat szövege után a megértést és értelmezést segítő információ olvasható a szereplő személyekről, tárgyakról, eseményekről és körülményekről. Természetes, hogy a kompendiumban egy példázathoz gyakran több értelmezés (magyarázat) szerepel. A munka során az eltérő magyarázatokat a különböző hagyományokat képviselő szerzők körében vitatták meg és hagyták jóvá.

INNEN-ONNAN

A **Bull. Dei Verbum** 1-2/2008. számának első cikkei a Biblia és a liturgia kapcsolatáról szólnak. Egbert Ballhorn a Húsvét éjjelének liturgiájában olvasott *bibliai szövegek* vizekre és életre-halálra vonatkozó *képeiben* bemutatja *Isten üdvözítő ajtónyitását* minden kor összes embere számára. Ez példaként szemlélteti, hogy a Biblia nem csak megírásakor kötődött az akkori élethez (történeti kritika), hanem megértő olvasásakor hatnia kell a mai életre is, sőt az igazi megértéshez tartozik életünk alapjaként való befogadása is. Egyházunk mai liturgiájában a közösség aktív módon vesz részt. A szerző ezt és pl. a saját korunkra irányuló bibliamagyarázatot is »performatívnak« minősíti. Szó szerint idézi a Sacrosanctum Concilium konstitúció 48. pontját. Felhívja a figyelmet arra, hogy egy bibliai szöveg-részt először igen alaposan átelmélkedve végig kell gondolnunk, mielőtt mai jelentését is megértenénk és a közösségben megvitánánk. Gyakorlati tanácsa az is, hogy a szövegek felolvasói jól készüljenek fel, teljes megértéssel és őszinte áhítattal olvassanak. – Ansgar Franz *a Szentírásnak az Úr testéhez hasonló tiszteletét* (DV 21) – Joseph Ratzingernek erre vonatkozó kommentárja nyomán – szemléltetni kívánja, mégpedig *Dán 3* példáján, mert ezzel a liturgia különböző időkben (naponta, évente, egész életre szólóan) sóhajtozva várja a teremtett világ beteljesülését. *Dán 3* Húsvét éjjeli olvasmányként szerepelt 2 keleti és 3 nyugati liturgiában, valamint a vasárnap-reggeli zsoltószma kantikumában is. A rövidítések folytán azonban a róm.kat. előírások ma már mindkét helyen kihagyják (1956 ill. 1969 óta). *Dán 3* azonban évszázadok óta egyik imája maradt a katolikus temetési szertartásnak. A cikk szerzője fájdalommal sorol fel példaként számos más ószövetségi perikópát is, amelyek – a Zsinat szándékától (SC 51) eltérve – teljesen kimaradtak az új olvasmányos könyvből; javasolja ennek korrekcióját. – Walther Ruspí megállapítja, hogy *a II. Vatikáni Zsinattal az Egyház életében lényegesen megnőtt Isten szavának jelentősége*, és ez megváltoztatta a Szentírás szerepét *a liturgiában is* (SC 24!). Isten jelen van a Szentírásban, amikor azt népének hirdetik; a »két asztal« között szoros kapcsolat. A cikk tömören ismerteti a Dei Verbum elvi megállapítá-

sait és rendelkezéseit; pl. az Ige is Krisztus »szentségi« teste (DV 23); valamennyi szentség kiszolgáltatása igeliturgiával kezdődik; a szentmisékben a Szentírás fontosabb részei néhány éven belül mind kerüljenek sorra (SC 35 és 51); reformot kívánnak az imaórák és az egyházi énekek szövegei is. Isten Szava ünnepi, a szentmisében való olvasásához a Miseolvasmányok rendjének (OLM) bevezetője irányelveket ad (a hely, a felolvasók, a rituális tiszteletadás tekintetében). Közöl különböző epiklézis-szövegeket, és arra figyelmeztet, hogy a Biblia-olvasás *csak a Szentlélek működésével lesz feltétlenül Isten Szava*. Igen fontos feladatunk a Szentírás mai korunkra és élet-körülményeinkre való alkalmazása, ez azonban ne váljék »magyarázat nélkül érthető szöveget« használó és nem élőszóval történő felolvasást hallgató módszerré, amely kizárná a mai találkozást az örökkévaló Istennel!

A folyóirat cikkeinek további csoportja a Katolikus Bibliaszövetség hetedik világkongresszusával (Dar es Salaam, 2008.VI.24-VII.3.) kapcsolatos. Ennek témájához Alexander M. Schweitzer, a Bibliaszövetség főtitkára vet fel néhány előkészítő gondolatot. A »kiengesztelődés, igazságosság és béke« valódi afrikai feladat. Bár a bajoknak vannak múltbeli és külső okai is, a saját belső okokon nem a katolikusok nagyobb létszáma, hanem minősége segíthet. Ez feladatot jelent az afrikai biblikus pasztoráció számára. Bizonyos, hogy botrányos helyzetekben sokszor változást hozhat néhány személy vagy közösség bátor fellépése. Afrika jövőjét illetően pedig bízunk kell Isten végtelen igazságosságában és szeretetében. A főtitkár idézi a Bibliaszövetség három legutóbbi világkongresszusának (1990; 1996; 2002) záró nyilatkozatát. – A Jeromos füzetek 73. számában már ismertettük Titus Amigunak Tanzániáról írt részletes összefoglalóját. Most ugyancsak ő írt a tanzániai kisközösségekről, amelyek a hagyományos »szomszédságok« keresztény folytatásai. Az országban mintegy tízezer ilyen működik, s ezek békés testvéri segítői a szomszédoknak egészségi, közellátási, kulturális és vallási téren. Folyamatos beilleszkedéssel és (főleg a fiatalok kiképzése után) felelősséggel vesznek részt a plébániák életében. Vannak biblikus tanfolyamok, és működnek bibliakörök. A Szentírásból (kedvezményes áron) néhány év alatt 250 000 darab fogyott.

A folyóirat harmadik fő témája a 12. püspöki szinódus (2008.X.5-26, Vatikán: Isten Szava az Egyház életében és küldetésében). Lucien Legrand megállapítja, hogy a tárgyban nem lehet általánoságokon túl az egész világra érvényes konkrét feladatokat, célokat meghatározni. A Biblia mindenre kiterjedő hatása mást kíván a különböző népek és kultúrák, a jelenlegi társadalmi és vallási helyzetek miatt. Például Dél-Ázsiában Pakisztán, (Észak-)India, Banglades, Srí-Lanka nem ugyanaz, de mindegyikük a gyors fejlődés, de maradó szegénység országa. Benne valódi dúsgazdagok és nappali vagy éjjeli műszakban dolgozók, külvárosi nyomor és szenny, a kapcsolatok elidegenedése. Ugyanakkor Dél-Indiában ma is a világ egyik leggazdagabb [buddhista, hindu és iszlám alapú] ősi kultúrájában (a kasztok ellenére is) a gazdagokkal együtt élő szegények. A püspöki karoknak már kellő időben megküldött szinóduusi »irányvonalak« (lineamenta) között olyan nehéz kérdésekre kellett választ találniuk, mint például:

– Hogyan figyelünk Isten Szava prófétai követelményére a kultúrák bűnös aspektusaival szemben (pl. rasszizmus, kaszt-szemlélet, szexizmus)?

–Hogyan viselkedjünk az ellenkultúrát képviselő egzegetikákkal (pl. a dalit¹ hermeneutikával) szemben?

–Milyen kritériumok alapján döntsenek a biblia-apostolok, amikor inkultúrációról vagy általában a sajátjuktól eltérő kultúrkörrel van szó?

–A Biblia, főleg az Ószövetség fundamentalista olvasását sokszor használták az erőszak és a gyarmatosítás igazolására. Hogyan kerüljük el a fundamentalista agresszivitást?

A cikkíró reményét fejezi ki, hogy a Katolikus Bibliaszövetség tanzániai (2008.VI.24-VII.30-i) világkongresszusának eredményei bizonyára segítik majd a püspöki szinódus állásfoglalásait. Ugyanúgy hasznos segítő lesz a Pápai Bibliikus Bizottság – Ratzinger bíboros vezetésével megírt és a kiadásakor II.Pál pápa által méltatott – »Szentírásmagyarázat az Egyházban« című műve. (Ez előtérbe állít-

¹ A dalit többszázmillió indiai kaszt, amelynek körében sajátos bibliamagyarázatot hirdetők működnek

ja a történeti kritikai módszert és a papok képzésében a Szentírás-tudományt. A »lineamenta« szerint a szinódus valószínűleg megfogalmazza majd a *kinyilatkoztatás, Isten Szava, hagyomány, Biblia, tanítóhivatal* hitünk gyümölcsöző útját megalapozó összefüggéseit, tekintettel a liturgiára és a katekézisére is. *A püspöki szinódus fontos útmutató lesz majd* Egyházunk, valamint az igazságra és békére vágyó egész emberiség számára.

A folyóirat további része rövid tájékoztatókat közöl a Katolikus Bibliaszövetség működéséről. *Kongó* mind a 20 egyházmegyéjének biblikus pasztorációs felelősei és munkatársaik elsőízben jöttek össze 2008. februárjában 5 napra. Előadásokat hallgattak, és tapasztalatokat cseréltek. – *Dél-Ázsia* régiójában ötödik találkozója volt a bibliapásztori laikus munkatársaknak (2008. januárjában 3 napra), továbbképzés és tapasztalatcsere céljából. A bíboros érsek (megnyitó szentmiséje után) ismertette az őszi püspöki szinóduson megtárgyalandó kérdéseket (lineamenta) is. – A Fülöp-Szigeteken *Délkelet-Ázsia* régiójának ötödik munka-összejevételén 2008. februárjában 10 országból 25 biblikus szervezet küldöttként két napra több mint 250-en vettek részt. Párhuzamosan két »műhelymunka« folyt: egyik a Katolikus Bibliaszövetség tanzániai világkongresszusának, a másik a püspöki szinódus vatikáni tárgyalásának témáiról. – Makaóban 2007. novemberében négynapos találkozót rendezett a *Kínai Katolikusok Bibliaegyesülete (UCCBA)*, a világ minden részéből (17 országból) 110, ebből 77 laikus résztvevővel. A kezdő és a záró szentmisét a hongkongi bíboros és Makaó püspöke celebrálta. Szó volt többek között

- az őszi püspöki szinódus témáiról;
- a 40 éve elkészült első kínai nyelvű teljes bibliakiadásról;
- a bibliakör-vezetők képzéséről;
- Vietnam tervéről az ország kínai közösségeinek biblikus továbbképzéséről;
- Új-Zéland bibliakörökre vonatkozó terveiről.

Video-üzenetben V.Paglia, a Katolikus Bibliaszövetség elnöke reményét fejezte ki, hogy az UCCBA-találkozó hasznosan segíti majd a felkészülést az őszi püspöki szinódusra. A.M.Schweitzer főtitkár azt üzentte, hogy az UCCBA-találkozó mintegy elindítója egy

második Biblia-világévnek. – A *Középeurópai Régió* országai biblikus munkáját képviselő vezetők 2007. szeptemberében Szlovéniában találkoztak. Értékes (gyakran a környező országokéval együttes) biblikus képzésről és pasztorációs tevékenységről számoltak be, köztük Társulatunk ügyvezető elnöke, Tarjányi Béla professzor által kezdeményezett és személyes munkájával is elkészült (ma már kapható) *teljes cigány (lovári) bibliafordításról*. Szerepel az eredmények között a Társulatunk által kiadott »Új Ország« (napilap-szerűen álcázott Márk-evangélium) is. – A *Közép-Kelet régiója* 2007. januárjában tartotta 5 napos kongresszusát Libanonban. A bizonytalan körülmények ellenére 5 ország képviselői részt tudtak venni, magából Libanonból 50 személy, férfiak és nők. Személyesen résztvett A.Schweitzer (a Katolikus Bibliaszövetség főtitkára); a főelőadó (Belgiumból meghívott egyetemi professzor) 5 előadást tartott. A résztvevők képviselték a kopt, a katolikus, a görög-ortodox, a gögökgatolikus, a protestáns, a maronita és a szír kereszténységet. Minden nap 7 előadás és igen élénk tapasztalatcsere volt (binnen építő kritika is). A résztvevőknek, akik a súlyos konfliktusokkal küzdő régióban sok nehéz személyes tapasztalatot is átéltek, ezen a kongresszuson igazi lelki gazdagodásban lehetett részük. – A *római régió* – egy nyolc hónappal korábbi előkészítő összejevetel után – 2007. nov. 29-i találkozáján csak részben tudta az egy évvel későbbi püspöki szinódusra tervezett javaslatait elkészíteni és jóváhagyni. Ez talán magával a szinódusi munkával együtt egészülhetett ki a helybeli személyek lehetőségeitől függően. – *Dél- és Nyugat-Európa régiója* hét országának képviselői 2007. novemberében találkoztak Tarragonában. Megállapították, hogy nincs szükség új szervezetre, hanem új közlési módokat is használva az egész pasztoráció bibliai központúságára, átdolgozott liturgikus olvasmányrenddel. Azt is javasolták, hogy a püspöki szinóduson naponta legyen közös Lectio Divina. Értékes tapasztalatcserét folytattak a házigazda Tarragona érsekével.

A somlói **Jézus Ösvényre** mindenkit szeretettel várnak!
Részletes információk az Ösvény honlapján (jezusosveny.plebania.hu),
ez Társulatunk honlapján keresztül is elérhető: www.biblia-tarsulat.hu.

OLVASÓINK KÉRDEZIK

A kérdésre Kocsis Imre professzor válaszol.

☞ **Kérdés:** Jézus néhány esetben azt kéri (vagy parancsolja?), hogy ne mondják el másoknak, ami történt (pl. Mk 7,36; Lk 8,56; Mt 9,30). Mi Jézus célja ezekkel a tiltásokkal?

Válasz: Az ún. hallgatási parancsok leghangsúlyosabban Márk evangéliumában jelennek meg, és különböző címzetteknek szólnak: a démonoknak (1,34; 3,12), a meggyógyítottaknak (1,44; 5,43; 7,36; 8,26) és a tanítványoknak (8,30; 9,9). A parancs célja az egyes esetekben némileg eltérő. A démonoknak adott tiltás arra vonatkozólag, hogy ne beszéljenek Jézusról, nyilván azzal magyarázható, hogy ők, helyzetükből kifolyólag, nem lehetnek Krisztus titkának hiteles közvetítői. Jézus semmiképpen sem általuk akar ismertté válni. A meggyógyítottaknak adott hallgatási parancsok bizonyára az óvatosság megnyilvánulásai voltak. Jézus elejét akarta venni annak, hogy működését egyoldalúan, földies megfontolások alapján értelmezzék, s benne valamiféle „csodadoktort” lássanak, akitől a földi jólét és siker biztosítását remélhetik. Hasonlóképpen a tanítványoknak adott parancs is óvatosságot tükröz. A tanítványok azért nem hirdethetik nyilvánosan, hogy mesterük a Messiás, mert a messiás címhez abban az időben politikai elképzelések kapcsolódtak. A politikai uralkodóként fellépő messiástól azt várták, hogy a hatalom eszközeivel érvényt szerez az igazságnak, s az ellenséges népek legyőzése után dicsőséges világoralmat valósít meg. Bizonyos mértékben még a tanítványok szemléletét is ez a fajta várakozás határozta meg. Jól mutatja ezt a Péter hitvallásáról szóló jelenet (Mk 8,26-33), amelyben Péter ugyan kijelenti, hogy Jézus a messiás, ám a szenvedésre vonatkozó jézusi kijelentést nem akarja elfogadni. Ugyancsak földies szemlélet tükröződik a Zebedeus fiaknak abban a kérésében, hogy előkelő helyeket kapjanak Jézus országában (vö. Mk 10,35-40). Jézus fontosnak tartotta, hogy tanítványai egyoldalú várakozását helyesbítse, s ezért következetesen a rá váró kínszenvedésre és halálra irányította figyelmet. A tanítványok majd csak akkor válhatnak hiteles tanúkká, amikor Mesterük működésének egészét – beleértve a szenvedést és a feltámadást – maguk előtt látják, s a húsvéti tapasztal-

latok révén, valamint a Szentlélek vezetése alatt eljutnak a teljes tisztánlátásra (vö. Lk 24, 26.45; Jn 16,13).

Ami Jézus magatartásában az óvatosság és a jó pedagógiai érzék megnyilvánulása volt, azt az evangélisták a teológiai célkitűzésük részévé tették. Jól látható ez Márk iratában, amely két fő részre osztható. Az első részben (1,14-8,26) Jézus hatalommal teli tanításán és tettein van a hangsúly, a másodikban (8,27-16,8) viszont Jézus kín-szenvedése kerül a figyelem középpontjába. A hallgatási parancsok nagyrészt az első részben olvashatók. Az is tanulságos, hogy az utolsó parancshoz, amely a színeváltozás eseményét követi, időbeli behatárolás kapcsolódik: „senkinek el ne beszéljék mindaddig, amíg az Emberfia fel nem támad a halottak közül” (9,9). A hallgatás tehát csak a húsvét előtti időszakra érvényes. A hatalmi tettekben megnyilvánuló dicsőséget addig „titokban” kell tartani, amíg Istennek Jézussal kapcsolatos terve teljesen meg nem valósul, vagyis amíg Jézus el nem szenved a halált. Aki csak a csodák vagy a dicsőséges epifániák alapján beszélne Jézusról, egyoldalúan közelítené meg személyét és működését. Jézusról csak az tud megfelelő módon beszélni, aki végigkíséri őt egész életútján, s tanúja lesz az ő szenvedésének, halálának és feltámadásának is. Nem véletlen, hogy a Jézussal kapcsolatos első nyilvános hitvallás a kereszttel történt a kivégzést vezető római százados részéről (15,39).

 Kérdés: Jézus a názáreti zsinagógában az Izajás könyvéből (Iz 61,1-2) olvasott küldetést [„hogy hirdessem az Úr kedves esztendejét”] saját magára vonatkoztatja (Lk 4,21). Lehet-e itt a „kedves esztendő” a Lev 25-ben előírt jubileumi esztendővel azonosítani (időbelileg is), vagy Jézus attól független ünnepi időt hirdet?

Válasz: Kétségtelen, hogy a Jézus által meghirdetett „kedves esztendő” – más fordítás szerint „kegyelmi esztendő” – összefüggésben áll a Lev 25,8-19-ben bemutatott jubileumi évvel. Bár nem zárhatjuk ki mereven annak lehetőségét, hogy Jézus tényleg zsidó jubileumi esztendőben kezdte meg nyilvános működését, az általunk ismert források nem teszik lehetővé, hogy ilyen időbeli egybeesést biztosan állítsunk. Meglátásom szerint a kapcsolat nem annyira időbeli, sokkal inkább logikai: amit az Ószövetség idején csak minden 50. esztendő hozott meg, az Jézus fellépésével végleges valósággá

vált. A jubileumi esztendő ugyanis a szabadulás időszaka volt, amikor a rabszolgák visszanyerték szabadságukat, a nincstelenek pedig tulajdonukat: „Mindenki kapja vissza birtokát, mindenki térjen vissza családjához” (Lev 25,10). Jézus Krisztus is szabadulást hozott, miként az általa felolvasott prófétai szöveg tanúsítja: „hirdessem a foglyoknak a szabadulást... felszabadítsam az elnyomottakat” (Lk 4,18). Nyilvánvaló, hogy a Jézus által biztosított szabadság nem társadalmi vonatkozású. Ő a bűn fogságából szabadít meg, illetve a sátán uralma alá kerülteket vezeti a szabadság állapotába. Mivel ez a szabadítás Jézus tevékenységének egész idejére kiterjedt, sőt az egyház által mind a mai napig tart, ezért az evangéliumban említett „kegyelmi esztendő” a Krisztus által elindított új üdvörténeti korszakot jelöli, és az új szövetség egész időszakát felöleli.

☞ **Kérdés:** A János-evangéliumban többször szerepel Jézus anyja: a 2. fejezetben két alkalomból is; fontos résztvevő a 19. fejezetben, de nevét sehol nem említi az evangélista. Lehet ennek valamilyen jelentése számunkra?

Válasz: Egyértelműen állíthatjuk, hogy az evangéliumok közül János irata készült el legkésőbb. Ebből kifolyólag az evangélista sok részletet egyszerűen mint már ismertet feltételez, és nem fejteget hosszabban. A Mária név ismeretét is feltételezi, s ezért nem a névre, hanem az anyaságra helyezi a hangsúlyt. Ez főleg a keresztre feszítés jelenetében látható. Jézus ugyanis ezt mondja a szeretett tanítványnak: „Íme a te anyád” (Jn 19,27a). Mivel a szeretett tanítvány neve szintén nincs említve – a Jánossal való azonosítás a 2. századi hagyomány alapján történik –, az ő esetében is a betöltött szerep, mármint a tanítvány-volt a hangsúlyos. Tehát Jézus anyja ezentúl a tanítványok anyja is, vagyis a „mi anyánk”. Figyelemre méltó az evangélista záró megjegyzése, amelynek szó szerinti fordítása: „Attól az órától fogva a sajátjába (eisz ta idia) fogadta őt tanítvány” (Jn 19,27b). Nemcsak arról van itt szó, hogy a szeretett tanítvány otthont adott Máriának, hanem arról is, hogy lelkileg befogadta őt. Így a mondat minden hívő számára ösztönzés arra, hogy ők is gyermeki lelkülettel tekintsenek Máriára, mint Krisztus által kijelölt édesanyjára.

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Meghívó – A Bibliatársulat vezetősége nevében Társulatunk minden tagját tisztelettel és szeretettel meghívom a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat 2009. évi I. rendes közgyűlésére, amelyet 2009. szeptember 10-én du. fél 5 órától tartunk a budapesti Bibliaközpontban (Bp. VI. ker. Teréz krt. 28.I.6.). *Napirend:* 1. A Számvizsgáló Bizottság beszámolója – 2. Beszámoló a 2008/2009-es munkaév tevékenységéről – 3. A 2009/2010-es munkaévre vonatkozó tervek ismertetése. Tarjányi Béla ügyvezető elnök

Várható, hogy ez az első közgyűlés nem lesz határozatképes. Ezért a második rendes közgyűlést már most meghirdetjük szeptember 26-án délelőtt fél 11 órára (ez a második közgyűlés a résztvevők számától függetlenül határozatképes lesz):

Meghívó – A Bibliatársulat vezetősége nevében Társulatunk minden tagját tisztelettel és szeretettel meghívom a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat 2009. évi **II. rendes közgyűlésére**, amelyet 2009. szeptember 26-án de. fél 11 órától tartunk a budapesti Bibliaközpontban (Bp. VI. ker. Teréz krt. 28.I.6.).

Napirend: 1. A Számvizsgáló Bizottság beszámolója

2. Beszámoló a 2008/2009-es munkaév tevékenységéről

3. A 2009/2010-es munkaévre vonatkozó tervek ismertetése

A közgyűlés előtt 10 órakor szentmise keretében adunk hálát Istennek, és kérjük továbbra is áldását munkánkra.

Szeretettel várjuk minden kedves Tagtársunkat!

Budapest, 2009. július 29.

Tarjányi Béla ügyvezető elnök

A magyar biblikus professzorok ezévi első szakmai értekezlete – A magyar biblikus professzorok április 17-én megtartották ezévi második szakmai értekezletüket Budapesten, a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat Teréz körüti központjában. Az értekezleten Török László és Takács Gyula vitaindító előadása hanzott el, amelyeket izgalmas szakmai vita követett.

Bibliaapostolképző szeminárium a Domus Pacisban – Április 24-26-a között a vajdasági Bibliaiskola tagjainak, KÉSZ tagoknak, hitoktatóknak tartottunk bibliaapostolképző szemináriumot a Horgos melletti ferences továbbképzési központban, a Domus Pacisban. A képzést Bo-

ros Gyevi Otilia szervezte. A megvalósulást az ausztriai Verein Biblia anyagi támogatása tette lehetővé.

Bibliaapostolképző szeminárium a Zöldfásban – Május 23-ára ismét a Domaszék melletti Zöldfás Ifjúsági Központba voltunk hivatalosak, ahol mintegy 30 hitoktató és egyházközségi munkatárs számára tartottunk szemináriumot.

Biblikus figurák bemutatása a Patrona Hungariae-ban – A Patrona Hungariae Gimnázium és Általános Iskola hitoktatói a június 15-16-án tartott szakmai napok keretében

többek között megismerkedtek a hitoktatásban jól használható biblikus figurákkal, sőt Társulatunk munkatársának, Gelley Anna kurzusvezetőnek az irányításával maguk is megpróbálkoztak azok készítésével.

Évzáró szentmise a Bibliaiskolában – A budapesti Bibliaközpontunkban működő „Élő Ige” Bibliaiskola résztvevői június 1-jén évvégi hálaadó szentmisével zárták a 2008/2009-es munkaévet.

A Középeurópai Bibliatársulatok Munkacsoportja (AMB) ez évben hazánkban, Budapesten tartja szokásos évi megbeszélését, amelyen részt vesznek a középeurópai országok bibliatársulatainak vezetői. Ez alkalommal a Társulatunk szervezi a találkozót, a helyszín a budapesti Központi Szeminárium (szeptember 6-9.).

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 5-6-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imába foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája a pap-ság évében: jún. 26.: 1 Kor 4,1-5; júl. 10.: 2 Kor 5,3-10; júl. 24.: 1 Tessz 2,3-6; aug. 7.: Tít 3,4-7; aug. 28.: Kol 2,6-8; szept. 11.: Kol 2,20-23; szept. 25.: Mt 5,13-16; okt. 9.: Gal 6,1-5; okt. 30.: Ef 4,11-16.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

Kiadványainkból

1. A kövek üzenete – Szent Pál-DVD (Kránitcz Mihály: Páli emlékek Kis-Ázsiában (vetített képek); Tarjányi Béla: Pál, a nemzetek Apostola (előadás, kísérő képek: Pilis hegység); Sillye Jenő és társai: A damaszkuszi úton (dalok, kísérő képek: Biblia éve). Számítógépen és DVD-lejátszón egyaránt megtekinthető.) Ára : 800,- Ft.

2. Vágvölgyi Éva: Bibliaórák (58 bibliaóra anyaga és vázlata (2008, 396 o.). Ára: 1980.- Ft.

3. Öregbetűs Újszövetség: az Újszövetségi Szentírás nagyobb betűs, jól olvasható formában. Ára: 1960.- Ft.

4. Aranybiblia (nagy méretű, díszes, aranyozott verettel, templomi kihelyezésre). Ára: 24.000 Ft.

5. Családi Biblia (nagy méretű, díszes, aranynyomással, családok számára). Ára: 12.000 Ft.

6. Bibliaolvasó-Kalauz (a teljes Szentírás szövegének beosztása két éven át minden napra, készítette: Gyürki László). Ára: 60.- Ft.

7. Vallomás a Szentírásról DVD I. (Bíró László püspök, Nemeshegyi Péter S.J., Kerekes Károly O.Cist., Vértesaljai László S.J., Tomka Ferenc, Mihályi Angyalka katekéta, Varga Béláné Irénke személyes vallomása. Ára: 800.- Ft

8. Vallomás a Szentírásról DVD II. (Erdő Péter bíboros, Márfi Gyula érsek, Zseldin Gellért püspök, Gyürki László, Takács Gyula, Gelley Anna, Riskó Mariann vallomása, Székely János püspök három előadása. Ára: 800.- Ft

9. A Szentföldön Jézus lába nyomán DVD (A Fokoláre-atyák szentföldi felvételeiből összeállította Tomka Ferenc. A főbb szentföldi helyek bemutatása és ismertetése.) Ára füzettel: 1600,- Ft.

10. Magyarságunk és a Biblia CD (Nemeskürty István, Vörös Győző és Tarjányi Béla előadása a biblikusok továbbképző konferenciáján). Ára: 600,- Ft.

Isten Szava

*Egy példány ára 250 Ft,
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

RÁM JÉZUS VÁR

Ne mondjátok, hogy vak végzet vezet,
ne higgyétek, hogy utam céltalan.
Van egy dalom, azt zengem boldogan:
„Rám Jézus vár, én Jézushoz megyek!”
Énrólam mit tudtok ti, emberek?
Azt mondjátok: most iskolába ment;
most kórházba siet, most lepihent.
Pedig csak egy utam van: Jézushoz megyek.
Én minden reggel ezzel ébredek:
Be szép nap ez! Ő vár rám mindenütt.
Rá gondolok, s a nap bennem kisüt:
Uram, csak el ne engedj, s szent leszek!
S ha egyszer, ma vagy holnap elmegyek
oda, ahonnan nincs már visszaút,
ne fonjatok síromra koszorút,
nem ott leszek, ne ott keressetek!
Rám Jézus vár, más célt nem ismerek;
én élve-halva Jézushoz megyek, -
... ..
... .. és imádkozom értetek.

Dallas, 1989. ápr. 7. – Zirc-Budapest, 2008. szept. 14.

Kerekes Károly O.Cist.

örökre megmarad
